27 АВГ 1991

Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ, 1412 ЙИЛ, САФАР, 9-КУН. ШАМСИЙ, 1370 ЙИЛ, СУМБУЛА, 4-КУН.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган | *1991 йил 22 август, пайшанба 161-сон* | НАРХИ ОБУНАЧИГА 7 ТИЙИН. СОТУВДА 10 ТИЙИН.

Ўзбекистон— Ҳиндистон:

ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ УФҚЛАРИ

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти жаноби олийлари Ислом Каримов Ҳиндистон вице-президенти жаноби олийлари доктор Шанкар Дайял Шарманинг таклифи билан 1991 йил 17 августдан 19 августга қадар Ҳиндистонга расмий ташриф буюрди.

Президент Ислом Каримов сафар давомида Ҳиндистоннинг Президенти ва вице-президенти ҳузурига ташриф буюрди ҳамда Ҳиндистон Бош вазири билан суҳбатлашди.

Президент Ислом Каримов, шунингдек, халқ палатасининг спикери, ташқи ишлар вазири ва Ҳиндистоннинг бошқа сиёсий раҳбарлари билан ҳам учрашди.

Президент Ислом Каримов Ҳиндистонда бўлган вақтида очиқ иқтисодий майдон — «Нойда»ни бориб кўрди, Агра шаҳрини зиёрат қилди, шунингдек, ҳинд бизнесменлари ва саноатчиларининг вакиллари билан суҳбатлашди.

ҚЎШМА МАТБУОТ ХАБАРИ

Ўзбекистон Президентининг Ҳиндистонга сафари ҳар икки томоннинг Ўзбекистон ва Ҳиндистон халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш ҳамда тарихий алоқалар ва ҳамкорликни ССЖИ билан Ҳиндистон ўртасидаги ўзаро муносабатлари доирасида ривожлантириш ва кенгайтиришдан иборат истагини акс эттиради. Шундан келиб чиққан ҳолда ҳар икки томон иқтисод, савдо, фан ва техника, маданият, таълим ҳамда бошқа соҳалардаги ўзаро манфаатли алоқаларга янгича жило беришга келишдилар.

Мана шуларни назарда тутган ҳолда томонларнинг вакиллари Ўзбекистон ССЖ Президенти ва Ҳиндистон Бош вазирининг иштирокида ва топшириғига биноан:

1) иқтисод, савдо, илмий-техникавий ҳамкорлик;

2) маданият, санъат, таълим, фан, туризм, спорт ва оммавий ахборот воситалари соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги битимларга имзо чекдилар.

Ўзбекистон Президенти Ҳиндистон вице-президенти ва Бош вазирини ўзларига қулай вақтда Ўзбекистонга ташриф буюришларини таклиф қилди. Бу таклиф мамнуният билан қабул қилинди.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ БИЛАН ҲИНДИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ ЎРТАСИДА ИҚТИСОДИЙ, САВДО ВА ИЛМИЙ-ТЕХНИКАВИЙ ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДАГИ

БИТИМ

Қуйида «аҳдлашувчи томонлар» деб аталувчи Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти ҳукумати билан Ҳиндистон Жумҳурияти ҳукумати:

томонларнинг СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги ўзаро муносабатлари доирасида тарихан таркиб топган дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини ривожлантириш ва кенгайтиришга интилишларини ҳисобга олиб;

иқтисодий, савдо, илмий-техникавий ва бошқа соҳалардаги анъанавий ўзаро манфаатли алоқаларни янада ривожлантиришга интилиб, қуйидагилар тўғрисида келишиб олдилар:

I МОДДА

Аҳдлашувчи томонлар ўзларининг амалдаги қонунлари ва қоидаларига биноан барча даражадаги иқтисодий, савдо ва илмий-техникавий ҳамкорликка кўмаклашиш ва уни барқарор равишда ва узоқ муддатга мўлжаллаб ривожлантира бориш юзасидан тегишли тадбирларни кўрадилар.

II МОДДА

Энг кўп қулайлик берилувчи халқ мақомига нисбатан СССР билан Ҳиндистон Жумҳурияти ўртасида 1985 йил 23 декабрда тузилган савдо битимининг 2- ва 3-моддалари қоидалари қўлланилади.

III МОДДА

Аҳдлашувчи томонлар майда ва ўрта саноатда, ишлаб чиқариш кооперациясида қўшма корхоналар очишда ўз нормалари ва қоидаларига биноан ҳамкорлик қилишга келишдилар. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришга, уларни қайта ишлаш, ташиш ва сақлашга, истеъмол молларини, жумладан, юқори технологияли маҳсулот, қурилиш материаллари, тўқимачилик иплари, қимматбаҳо металлардан ясалган заргарлик буюмлари ва енгил саноат моллари ишлаб чиқаришга ҳамда минерал ресурсларни қидириб топиш ва ишга туширишга биринчи навбатда эътибор берилади.

IV МОДДА

Аҳдлашувчи томонлар ўртасида савдо ва саноат соҳаларидаги ҳамкорликни кенгайтириш ва ҳар тарафлама ривожлантириш мақсадида томонлар бир-бирларига делегациялар ва тадбиркорларни юбориш, ярмаркалар ва кўргазмаларда иштирок этиш, ўзаро ахборотлар айрибошлаш йўли билан Ўзбекистон ва Ҳиндистон савдо ва саноат корхоналари ўртасидаги алоқаларга кўмаклашадилар.

V МОДДА

Аҳдлашувчи томонлар ўзаро манфаатли бўлган зарур илмий, технологик ва иқтисодий муаммоларни ҳал қилиш учун аниқ дастурлар доирасида фан ва технология соҳасида, ўзаро илмий-техникавий имкониятлардан фойдаланишда ҳамкорликнинг ривожлантирилишини рағбатлантирадилар.

VI МОДДА

Томонлар кадрлар тайёрлаш соҳасидаги ҳамкорликни кучайтирадилар. Иқтисодий ва бошқарув, банк иши, савдо, саноат ишлаб чиқариши ва халқаро соҳалари учун кадрлар тайёрлашга алоҳида аҳамият берадилар.

VII МОДДА

Томонлар транспорт, туризм, меҳмонхона хўжалиги, ахборот ва алоқа соҳаларида ҳамкорликни ривожлантириб борадилар. Шу мақсадларда улар ўз ўрталаридаги ҳаво йўлларининг кенгайишини, шунингдек, қўшма транспорт ва алоқалар соҳасида қўшма корхоналар очилишини рағбатлантирадилар.

VIII МОДДА

а) томонлар ўртасида мол айрибошлаш, уларнинг экспорт ва импортга оид қонунлари ва қоидаларига биноан, валюта муомаласини тартибга солувчи нормаларга мувофиқ ва томонларнинг ташқи савдода иштирок этиш ҳуқуқига эга бўлган жисмоний ва юридик шахслар ўртасида тузиладиган шартномалар асосида амалга оширилади.

Томонлардан ҳеч бири ўз жисмоний ва юридик шахсларининг тижорат ишлари бўйича юзага келадиган мажбуриятлари юзасидан жавобгар бўлмайди ва

б) томонлар ушбу модданинг (а) бандида назарда тутилган мол айрибошлаш амалга оширилаётганда мазкур моллар ўз сифати, нархи, етказиб бериш шарти ва бошқа талаблари жиҳатидан халқаро рақобатга лаёқатли бўлади, деб келишиб оладилар.

IX МОДДА

Томонлар, ҳар бир томон тайин қилган банклар ушбу битимдан келиб чиқувчи тўловлар тартиби тўғрисида банк битими тузадилар, деб келишиб олдилар. Бундай битим, томонлар мазкур битимни имзолаган кундан бошлаб, олти ойдан кечиктирмай имзоланади.

X МОДДА

Аҳдлашувчи томонлар иқтисодий, савдо ва илмий-техникавий ҳамкорликнинг энг мақсадга мувофиқ шакллари қуйидагилардан иборат деб ҳисоблайдилар:

а) инвестиция олди тадқиқотларини, техника-иқтисодий асосланмалар ва техникавий лойиҳаларни, хусусан саноат, агросаноат ва ундирма саноат соҳаларида биргаликда ишлаб чиқиш;

б) биргаликдаги илмий тадқиқотлар, тажриба ва инженерлик ишланмалари, илмий-техникавий ахборот айрибошлаш ва патентлар, лицензиялар ҳамда «ноу-хау»га доир маълумотларни айрибошлаш;

в) биргаликда семинарлар, симпозиумлар, кўргазмалар, ярмаркалар ташкил қилиш, ишбилармонлар ва олимлар делегацияларини айрибошлаш ҳамда бошқа тадбирлар;

г) маҳсулотларни биргаликда сотиш ва СССР ҳамда учинчи мамлакатларда қўшма корхоналар очиш йўли билан ҳамкорлик қилиш.

XI МОДДА

Аҳдлашувчи томонлар ушбу битимнинг амалга оширилувига ёрдам бериш мақсадида мунтазам равишда, шунингдек, зарурат туғилганда ҳукуматлардан бирининг илтимосига биноан ўзаро маслаҳатлашиб оладилар.

XII МОДДА

Ушбу битим имзо чекилган кундан бошлаб кучга киради ва беш йил мобайнида амал қилади. Башарти томонлардан бири ушбу битимнинг амал қилиш муддати тугашидан камида 6 ой муқаддам бошқа томонни битимнинг амал қилишини тўхтатиш тўғрисида ёзма равишда огоҳлантирмаса, у кейинги беш йилликларда ҳам ўз кучида қолаверади.

Ушбу битим 1991 йил 17 августда Нью-Деҳлида икки асл нусхада, ҳар бири ўзбек, рус, ҳинд ва инглиз тилларида тузилди, барча матнлар бир хил кучга эгадир.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти ҳукумати номидан

Б. ҲАМИДОВ.

Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари.

Ҳиндистон Жумҳурияти ҳукумати номидан

МОНТЕК СИНГХ АЛИ ВАЛИЯ

Ҳиндистон Жумҳурияти савдо вазирининг биринчи ўринбосари.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ ҲУКУМАТИ БИЛАН ҲИНДИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ ҲУКУМАТИ ЎРТАСИДА МАДАНИЯТ, САНЪАТ, ТАЪЛИМ, ФАН, ТУРИЗМ, СПОРТ ВА ОММАВИЙ-АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ СОҲАСИДА ҲАМКОРЛИК ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

БИТИМ

Қуйида «томонлар» деб аталувчи Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти ҳукумати ва Ҳиндистон Жумҳурияти ҳукумати:

тарихий ва анъанавий дўстлик туйғуларига амал қилиб, маданият, санъат, таълим, фан, туризм, спорт ва оммавий-ахборот воситалари соҳасида томонлар ўртасида дўстлик ва ҳамкорликни ривожлантириш ҳамда мустаҳкамлаш ниятини изҳор этиб қуйидагилар тўғрисида келишиб олдилар.

I МОДДА

Томонлар маданият, санъат, таълим, фан, туризм, спорт ва оммавий-ахборот воситалари соҳаларидаги ҳамкорликни қўллаб-қувватлаш ва мустаҳкамлаш истагида эканликларини баён этадилар.

II МОДДА

Томонлар ўзаро маданий айрибошлашларга кўмаклашиш, ҳар иккала томоннинг ўқув, илмий, маданий, спорт ва тадқиқот муассасалари ўртасидаги ҳамкорликни рағбатлантириш ва улар ўртасидаги алоқаларнинг ривожини қўллаб-қувватлаш истагини изҳор этадилар.

III МОДДА

Ҳар бир томон ўз имкониятлари ва эҳтиёжлари доирасида, бошқа томон тарафидан тавсия этилган фуқароларни ўзининг ўқув, маданий, илмий ва техник муассасаларида ўқитиш, амалий иш тажрибасидан ўтказиш, илмий тадқиқотлар олиб бориш ва ихтисос бериш учун қабул қилади.

IV МОДДА

Ҳар иккала томон ушбу битимнинг қоидаларини бажариш учун қулай шароитлар яратиш йўлида барча зарур чораларни кўриш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

V МОДДА

Ушбу битимнинг қоидаларини бажариш мақсадида ҳар иккала томон ҳар бир томоннинг тенг миқдордаги вакилларидан иборат бир гуруҳ тузишга келишиб олдилар.

Гуруҳ қуйидаги вазифаларни бажаради:

а) айрибошлашларнинг батафсил дастурини ишлаб чиқади ва

б) ушбу битимнинг қандай бажарилаётганлигини вақти-вақти билан текшириб туради.

Гуруҳ зарурат туғилганда учрашиб туради.

VI МОДДА

Ушбу битим унга имзо чекилган вақтдан бошлаб кучга киради ва беш йил мобайнида амал қилади. Башарти томонлардан бири битимнинг амал қилишини тўхтатиш тўғрисида қарор қилинганлиги ҳақида битим тугашидан 6 ой муқаддам бошқа томонни огоҳлантириб қўймаса, битим муддати кейинги беш йилликларда ҳам ўз кучида қолаверади.

Мазкур битим 1991 йил 17 августда Нью-Деҳлида икки асл нусхада, ҳар бири ўзбек, рус, ҳинд ва инглиз тилларида имзоланди, барча матнлар бир хил кучга эгадир.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти ҳукумати номидан

Н. ҒОЙИБОВ

Ўзбекистон ССЖ маданият вазири.

Ҳиндистон Жумҳурияти ҳукумати номидан

Бхаскар ГХОШ

Ҳиндистон Жумҳурияти маданият вазирининг биринчи ўринбосари.

Ўзбекистон ССР билан Ҳиндистон Жумҳурияти ўртасида битимларни имзолаш пайти.

(ЎзТАГ олган сурат).

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

Мамлакатда юзага келган ижтимоий-сиёсий вазиятда ва СССРда Фавқулодда ҳолат давлат комитети тузиш тўғрисидаги қарорга кўра, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар раҳбарлари иштирокида 1991 йил 20 августда бўлган қўшма мажлисининг Баёнотига мувофиқ, шунингдек, ижроия, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ҳамда бошқа ҳокимият ва бошқарув органларининг ишларида зиддиятларга йўл қўймаслик мақсадида қуйидагилар белгилаб қўйилсин:

1. Ўзбекистон ССР ҳудудида ҳокимият ва бошқарув идоралари, корхоналар, ташкилотлар ҳамда муассасаларнинг қабул қилган барча қарорлари ва уларнинг ижроси СССР ва Ўзбекистон ССР Конституцияларига ҳамда қонунларига, Ўзбекистон ССР Президентининг фармонларига, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши билан Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ҳамда фармойишларига сўзсиз мос келиши керак.

2. СССРда Фавқулодда ҳолат давлат комитетининг СССР Конституцияси ҳамда қонунларига, Ўзбекистон ССР Конституцияси ҳамда қонунларига зид келадиган фармонлари ва қарорлари ҳақиқий эмас, деб ҳисоблансин.

Мазкур Фармон имзоланган вақтдан бошлаб кучга киради.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 21 август.

Депутатлик ҳаловат эмас

ОЛТИН ОЛМА, ОЛҚИШ ОЛ

Бу сахий қалб эгаси билан танишишимизга халқ депутатлари Ленин йўли район совети раисининг муовини Ҳасан Мардонов сабабчи бўлди.

— Бизда ишчан депутатлар кўп, — деди у совет фаолияти ҳақидаги ҳикоясини туаллар экан. — Уларнинг бири Бандихон тажриба хўжалигининг директори Қултўра Қўзимуродов. Ишонмаслигингиз мумкин. Лекин у сайловчилардан тушган наказларнинг асосий қисмини аллақачон бажариб бўлган.

Қултўра ака хўжалик идорасида экан. Муддаоимизни эшитиб, бироз хижолат бўлди. Ҳамма қатори ишлаётганини айтиб, суҳбатлашишга аранг розилик берди. Аввалига бунинг боиси хўжалик директорининг ишлари кўплигидан деб ўйлаган эдик. Янглишибмиз. Бошқа бир гап чиқиб қолди. Пойтахтдан келган мухбир қўшни хўжаликлардан бирининг фаолиятини ҳафталаб ўрганиб, танқидий мақола чиқарибди. Аслида эса у ижобий материалга факт тўплаган экан, Раҳбарлар доғда қолишибди.

— Тирноқнинг орасидан кир қидираверишн ҳам яхши эмас, — деди суҳбатдошим оғир тин олиб. — Ҳаёт фақат дийдиёлардан иборат бўлса эди, оғринмасдик. Теварак-атрофимизда қанчадан-қанча яхши ишлар, яхши инсонлар бор.

Ҳақиқатан ҳам ҳаёт у айтганчалик ёмон ишлардан иборат эмас. Бўлмаса Қултўра Қўзимуродовнинг ўзи бир хўжаликни 20 йил бошқарармиди? Одамлар уни яхши билгани, кучига, истеъдодига ишонишгани, раҳбарлик санъатига таянишгани учун ҳам район советига депутатликка сайлашган.

Кўпчилик ҳали-ҳали яхши эслайди, Бандихон даштининг хўжалик учун ажратиб берилган бир ярим минг гектар ерида туяқорин ва янтоқдан бошқа нарса унмас эди. Чор атроф томчи сувга зор бўлиб ётарди. Адирлар орасидаги бу яйдоқ ерда 1970 йили дастлабки вагон уйлар пайдо бўлди. Уч-тўрт йилдан кейин эса уларнинг ўрнини пахса уйлар эгаллади. Биринчи йили 15 гектар ерга узум экилган эди. Йиллар ўтиши билан ўзлаштирилган майдон 900 гектарга етди. Давлат йўли билан қурилган уйларга 200 оила кўчиб ўтди. Хонадонларнинг бари сув, электр-энергияси билан таъминланди. 1986 йили ишга туширилган болалар боғчасига хўжалик аъзоларининг 30 нафар фарзанди қатнашмоқда. Уч қаватли замонавий мактабда 630 дан зиёд йигит-қиз таълим олаяпти.

Тўғри, буларнинг ҳаммаси кўпчиликнинг кучи, қуввати билан амалга оширилган ишлар. Аммо уни йўлга қўйиш, бошқаларга бош бўлиш ҳам осон иш эмас. Айниқса чўл шароитида. Ҳозир хўжаликда бўлган киши ўзини жаннатга кириб қолгандек ҳис қилади, ва бу ерлар бир замонлар қаҳраб ётган дашт бўлганига сира ишонмайди.

Қултўра Қўзимуродовнинг сайловчилари ўзи бошқараётган хўжаликнинг аъзолари. Уларнинг ишончини оқлаш учун кўпчилик йиллаб орзу қилиб келаётган мақсадларни юзага чиқаришга астойдил ҳаракат қилаяпти.

— Ҳозирги кунда қишлоқ кишисига ҳамма нарса зарур, — дейди у. — Шу боисдан ҳам депутатлик фаолиятимни одамларнинг зарур нарсаларга бўлган эҳтиёжларини ўрганишдан бошладим. Сайловчилар билан бўлган учрашувларда кўпчилик хонадонларни водопровод суви билан таъминлаш, ҳаммом қуриш, йўлларни асфальт қилиш зарурлигини айтишди. Район советининг сессиясида бу масалаларни кўтариб чиқдим. Раҳбарлар ёрдами билан тез орада ишлар юришиб кетди. Фин услубида қурилган ҳаммом бу йил Наврўз байрами арафасида ишга туширилди. Унга ярим миллион сўм маблағ сарфладик. Хўжайипоқ қишлоғидан хўжалигимизгача 22 километрлик қувур тортилиб, ичимлик суви олиб келинди. Район маркази билан боғловчи йўлнинг 12 километри таъмирланиб, асфальт қилинди.

— Кўпчиликнинг дуосига қоладиган бу ишларни бажариш ҳар ҳолда осон кечмаётгандир?

— Кўриб турибсиз, замон оғир. Арзимаган ишнинг уддасидан чиқиш учун қанча югуриш, вақт сарфлаш керак. Ахир ҳаракатда—баракат, деб донишмандлар бекорга айтишмаган. Директор сифатида қўлимдан келмаган ишларни депутатлик ваколатимга таянган ҳолда уддалаяпман. Айрим пайтларда Президентимиз Ислом Абдуғаниевичнинг халқпарвар фармонлари жонимизга оро кираяпти. Кўп нарсаларни амалга оширишимизга йўл очиб бермоқда. Кейинги бир йил ичида хўжалигимиздаги 52 киши ўн беш сўтихдан ер олди. Аҳоли молига 300 тонна ем-ҳашак ажратилди. Ёрдамчи хўжалигимиздан олинаётган сут мактаб ўқувчиларига тарқатиладиган бўлди. Булардан ташқари 500 тонна мева сақлайдиган омборни ишга туширдик. Кунига 50 килограмм кунжут мойи ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган цех очдик. Унинг маҳсулоти ҳозир ишчиларимизнинг ўзларига тарқатиб берилмоқда.

Изланган одам имконият топади. Қултўра Қўзимуродов ана шундай изланувчан раҳбар, ташаббускор депутат. У бошқараётган хўжалик ҳар йили давлатга 1300 тонна узум етказиб бермоқда. 700 тоннадан зиёд мева тайёрлашга эришаяпти. Уларнинг орасида анор, хурмо, лимон, унаби, ёнғоқ, бодом, шафтоли, ўрик, гилос, беҳи, олма каби сархил неъматлар бор. У ерда етиштирилаётган бир миллиондан зиёд узум ва анор кўчати Сурхондарё вилоятининг ўзига, Бухоро, Қорақалпоғистон, қўшни Қозоғистон республикасининг боғбонларига етказиб берилмоқда. Яқинда Қултўра Қўзимуродовнинг кўп йиллик меҳнат фаолияти муносиб баҳоланиб, унга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими» фахрий унвони берилди.

— Депутатлик мансаб ҳам, мартаба ҳам эмас, — дейди Қултўра ака. — Афсуски, баъзилар буни яхши тушунишмайди. Оқибатда сайловчиларнинг назаридан қолишади. Сессияларда оғзига мум солиб ўтирган депутатларни кўриб, ҳайрон қоламан: улар нимага сайланишган ўзи. Наҳотки ижтимоий ҳаётимизда рўй бераётган ўзгаришлар, оғир иқтисодий қийинчиликлар уларни ўйлантирмаса, ташвишлантирмаса. Ҳозир кимнинг нимага қодирлигию, қўлидан нима иш келишини сайловчилар яхши билишади. Камчиликларимизни юзимизга очиқ айтишади, яшириб ўтиришмайди. Биз ҳам бундан хафа бўлмаймиз. Аксинча, хатоларимизни тузатиб боришга ҳаракат қиламиз. Ахир холис фикрни бизга улардан бошқа ким ҳам айтади. Сайловчиларнинг баҳоси — ҳақ баҳо.

Ҳақ гап. Депутат учун энг муҳими сайловчининг олқишини олиш, холис баҳосини эшитиш. Қултўра Қўзимуродов депутат сифатида бунинг уддасидан чиқмоқда. Ўзининг амалга оширилаётган яхши ишлари, саъй-ҳаракатлари билан сайловчиларнинг олқишини олаяпти.

Рустам АҲМАДАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНЛАРИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛМОҚДА?

ҚАЙТАЁТГАН ИШОНЧЛАР

Давр шиддат билан ўзгариб бормоқда. Биз яқин вақтларгача ҳатто қайта қуриш бошлангандан кейин ҳам жуда кўп қарорлар ишлаб чиқдик. Бироқ биз қабул қилган қарорларнинг қанчаси амалга оширилди? Улардан халқ манфаат кўрдими? Бу ҳақда ўйлаб ҳам кўрмадик.

Ҳолбуки республикамизнинг ўзига хос хусусиятлари бор. Худди шундай жумҳуриятимиздаги ҳар бир район ва қишлоқнинг табиий, иқтисодий ҳолати бир-биридан фарқ қилади.

Маълумки жумҳуриятимиз иттифоқда энг кўп аҳоли жойлашган минтақалардан ҳисобланади. Аҳолининг катта қисми қишлоқларда яшайди. Етмиш йил давомида биз социализм меваси деб таърифлаб келаётган қишлоқларда аҳвол ғоят хароб эканлигини эндигина «пайқаб» қолдик. Тўғри-да, Зарафшон дарёси қишлоғимизни кесиб ўтадию, қониб сув ичолмаймиз. Бухоро гази Уралгача борадию, биз ўтин ёқиб тирикчилик қиламиз. Булар Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши сессияларида бир неча марта кўтарилди. Дарҳақиқат, қишлоқларда яшаш анча оғир, зерикарли бўлиб қолганди.

Қишлоқларда яшаётганлар оғир шароитларда меҳнат қилишиб, энг кам маош олиши сир эмас. Шу маънода Президентимизнинг қишлоқ аҳолисига томорқа бериш, табиий газ ва ичимлик суви билан таъминлаш тўғрисидаги фармонлари қишлоқларга яшариш шабадаларини олиб кирди. Мен Президент фармонларининг амалий натижаларини қишлоқ советимиз мисолида таъкидлаб ўтмоқчиман.

Қишлоқ советимиз ҳудудига Калинин номли ва «Зарафшон» жамоа хўжаликлари киради. Унда 17 минг киши истиқомат қилмоқда. Ҳозирги шароит янги туғилган чақалоқдан тортиб юз ёшга кирган қариягача бирдай ғамхўрлик қилишни тақозо этаётир.

Президентимизнинг «Улуғ Ватан уруши ногиронларига, қатнашчиларига, байналмилалчи жангчиларга ва ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига қўшимча имтиёзлар бериш тўғрисида»ги фармони Ватанимиз мустақиллигини сақлаб қолган кишиларга кўрсатилган энг юксак ҳурмат бўлди. Мана шу фармон асосида моддий ва маънавий ёрдамга муҳтож фахрийларга эътиборни кучайтирдик. Бозор иқтисодиёти шитоб билан кириб келаётган бир пайтда уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш ҳаёт талабига айланди. Биз ишни қишлоқ совети ҳудудида яшаётган уруш қатнашчиларининг уй-жой шароитларини яхшилашдан бошладик. Жумладан, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Шамси Қурбоновга 11 минг 217 сўмга, байналмилалчи жангчи Шавкат Тўхтаев, ўғли Афғонистонда ҳалок бўлган Бобоқул Неъматовга 16 минг сўмлик уй-жой қуриб берилди. Бундан ташқари 1990 йилда 47 кишига 13 минг 933 сўм, 1991 йил ярмида 51 минг 624 сўм ёрдам кўрсатилди.

Фармон эълон қилингандан бери Калинин номли жамоа хўжалиги бошқаруви 9 нафар Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига ҳар ойда 200 сўм миқдорида ёрдам пули бериб келмоқда. «Зарафшон» жамоа хўжалиги ҳудудида яшаётган биринчи гуруҳ ногирони Акрам Эргашевнинг аҳволидан хабардор бўлиб туриш учун бир кишига 70 сўм миқдорида ойлик маош белгиланди. Президентимизнинг қишлоқ аҳолисини табиий газ ва ичимлик суви билан таъминлаш тўғрисидаги фармони қишлоқларнинг ижтимоий қиёфасини янгилашда муҳим қадам бўлди. «Зарафшон» жамоа хўжалигида 1900 га яқин оила истиқомат қилади. Шу йилнинг ўзида хўжаликда аҳолини сув билан таъминлаш учун 800 минг сўмлик лойиҳа тайёрланиб, қурилиш ишлари бошлаб юборилди.

Буларнинг ҳаммаси ўз-ўзидан бўлаётгани йўқ. Ҳозирги оғир иқтисодий шароитда қурилиш жиҳозларини топиш мушкул муаммо бўлиб қолмоқда. Нарх-наво соат сайин ошиб бораяпти. Қишлоқ меҳнаткашларига товон тўлаш ҳам ҳанузгача хўжаликлар ҳисобидан бўлаётир.

Ҳар қандай сиёсий тузумнинг иқтисодий пойдевори бўлади. Бозор иқтисодига фақат товон тўлаш билан ўтиб бўлмайди. Жумҳурият Президентининг қатор фармонлари қишлоқларнинг иқтисодий таянчларини мустаҳкамлашга хизмат қилади. Чунки кишилар томорқа олишаяпти, уларга чорва моллари сотилаяпти. Бироқ бу имкониятлардан тўғри фойдаланган кишиларгина ютади. Ана ўшандагина ишончлар қайтади., умидлар тикланади.

Истат МУРОДОВА,
Вобкент районидаги Кумушкент қишлоқ совети раиси.

ҒАЛЛА ЎРОҚҚА МУШТОҚ

Бу йил Сурхондарё вилоятининг Узун районида 4 минг гектардан зиёд майдонда бошоқли дон етиштирилди. Шунинг 2.530 гектари лалми ғалла. Суғориладиган майдонлардан 29 центнердан ҳосил олинди. Лалми ғалла ҳам чакки бўлмади. Ҳозир район бўйича 3 минг гектардан зиёд майдондаги буғдой ўрилди. Ҳосилдорлик 19 центнерни ташкил этди.

Аммо ғаллазорларнинг тўртдан бири — 1000 гектардан зиёди шу пайтгача ўроққа муштоқ. Биргина Ленин номли колхозда ўрилмаган майдонлар 400 гектардан ошиқ.

Ҳар рўзғорга 100 килограммдан дон бериш тўғрисидаги Ўзбекистон Президенти чиқарган фармон ижроси районда қониқарсиз бажарилмоқда. Расмий маълумотларга қараганда ҳозирга қадар аҳолига 5 тонна буғдой сотилган холос. Ваҳоланки, районда 100 мингдан зиёд киши истиқомат қилади.

Т. РАЗЗОҚОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ФАН ЮТУҚЛАРИ — ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

ҚУЁШ КОРХОНАСИ МУАММОЛАРИ

Аввал хабар қилинганидек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиблари К. Юсупов ва А. Абдувосиқов Қуёш физикаси бирлашмасига қарашли илмий-тадқиқот илмгоҳи ва «Қуёш» комплекси ходимлари билан учрашдилар. Партия ходимлари ушбу комплекс билан қизиққанлигининг боиси нимада?

...Паркентдан олти километр нарида жойлашган «Қуёшистон»нинг мўъжизалари ҳақида камдан-кам ёзишар эди. Бу ердаги олимларнинг тадқиқотлари «махфий» ҳисобланиб, мудофаага хизмат қилар эди. Мана энди конверсия туфайли унинг тўғрисида баъзи бир нарсаларни айтиш мумкин бўлиб қолди.

Эгри-бугри тоғ йўллари сизни юксакда қуёш нурларида товланиб турган шоён қурилмалар томон олиб чиқади. Улкан ойнаванд ускуналар, нодир металлардан юксак муҳандислик санъати билан бунёд этилган қурилмалар кишини ҳайратга солади. Жами уч минг квадрат метрдан кўпроқ саҳнли 62 та гелиостат гўё кунгабоқар сингари қуёшга юз буриб, нур тўплаб беради. Улар минг киловаттгача иссиқлик энергиясини шу «қуёш печи»га жамлайди. бундай улкан иншоот жаҳонда ягонадир.

Ҳаво беғубор бўлиб турадиган қиш ойларида бу «печ»даги ҳарорат 2,5 минг даражага етади. Бу платина сингари ноёб металл эрийдиган ҳароратдан икки баравар юқоридир. Иссиқликнинг шу даражада тўпланиши қийин эрийдиган бирикмалардан материал синтезлаш имконини беради.

Нодир бу комплекснинг бундан буёнги вазифа, муаммо ва истиқболи қандай?

Жумҳуриятда материалшунослик фанини ривожлантириш, бунинг учун қуёш нурини жиловлаб, уни инсон эҳтиёжи учун хизмат қилдириш лозимлиги ҳақидаги ғояни биринчи бўлиб академик Содиқ Азимов ўртага ташлаган эди. Бугунги кунда унинг ишини Қодир Ғафурович Ғуломов бошчилигидаги олимлар давом эттиришмоқда.

Материални қуёш ҳароратидан ҳосил бўлган юқори даражадаги иссиқлик билан эритишнинг ўзига хос афзалликлари борлиги яхши маълум. Бу экология жиҳатидан ғоят софдир. Бунинг устига шундай «қуёш печи»да кокс ёки бошқа иссиқлик ажратувчи элементларнинг йўқлиги туфайли ўта соф, пишиқ, оловбардош ва сифатли маҳсулот олинади.

— Илгари қуёш нурида эритилган материалларнинг кукуни олиниб мамлакатнинг бошқа шаҳарларига юборилар эди, — дейди комплекс директори Илҳом Пирматов. — Эндиликда эса улардан ўзимизда маҳсулот тайёрланмоқда. Ишни шундай ташкил этиш иқтисодий самарадорликни оширади. Ишлаб чиқарилаётган пировард маҳсулот корхона учун зарур асбоб-ускуна ва бошқа буюмларга алмаштирилмоқда.

Комплекс ҳозир халқ хўжалигининг турли соҳалари учун маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Агрессив муҳитларда ишлаш имконини берадиган фтулка, қиздиргич, фильтр ва шу сингари маҳсулот истеъмолчиларга, айниқса манзур бўлмоқда.

Жамоа хўжалик ҳисоби асосида ишламоқда ва бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида ўз меҳнати натижаларидан мамнун бўлмоқда. Комплекс асосий юмушидан ташқари Коммунистик ва Паркент районлари аҳолисининг бир қисмини ичимли сув ва электр энергия билан таъминламоқда. Посёлкада яшаётган ишчиларнинг ҳаётий эҳтиёжларини қондириш учун ҳар йили 200—250 минг сўм сарфланмоқда.

Корхона райондаги кўпгина аҳолини иш билан таъминлади. Бироқ мутахассисларнинг асосий қисми четдан келиб ишлар эди. Паркентда юз берган маълум воқеалар сабабли уларнинг кўпи кетиб қолди. Бу ачинарли ҳолдир, албатта. Чунки улар иштирокида ўтказилган кўп йиллик илмий изланишлар ўз самарасини бериши учун эндигина шароит яратилди. Ҳозир фақат кўргазмалардагина намойиш қилинаётган нодир буюмларни ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун қўшимча корхоналар қуриш зарур. Таниқли олимлар Р. Раҳимов ва Р. Авелов томонидан ишлаб чиқилган мева ва сабзавотни қуритиш қурилмаларидан амалда фойдаланиш учун «Узплодоовощвинпром» концерни билан амалий ҳамкорликни йўлга қўйиши лозим.

Хуллас, бу ерда истиқболли ишланмалар оз эмас. Афсуски, уларни жорий этиш билан ижодий ходимларнинг ўзлари шуғулланмоқдалар. Бу эса янгиликни амалда қўлланишга, шунингдек, фундаментал фанни ривожлантиришга тўсқинлик қилмоқда. Чунки олим кўпинча янгиликни жорий этувчи корхонани излаб қимматли вақтини бой бермоқда. Ваҳоланки, у илмий ечимларни ҳал қилиши, амалиёт билан эса ишлаб чиқариш корхоналари шуғулланиши лозим.

П. НИШОНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Танзилахон Икромова яқин орада иш бошлаган бўлсада, ўз тенгдош-касбдошларигина эмас кўп йиллардан буён меҳнат қилаётганлар орасида ҳам алоҳида ўрин тутади. Унинг бу ютуқлари боиси ҳар бир ишга виждонан ёндаша билиши, тезкорлик ва ширинсуханлик каби хусусиятларни ўзида мужассамлаштира олганидадир.

СУРАТДА: Олтинкўл районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалиги консерва цехининг илғор ишчиси Т. Икромова.

Т. ҒАФУРОВ олган сурат.

◆ ◆

Саида Атоева Самарқанддаги «Зебо» маиший хизмат кўрсатиш уйининг тикув цехида ишлайди. У ёш бўлса-да, мижозлари беҳад кўп. Негаки, моҳир чевар доимо кийим-кечакларни бежирим ва сифатли қилиб тикади. Ойлик режаларини эса ортиғи билан бажармоқда.

СУРАТДА: илғор тикувчи Саида Атоева.

Ғ. АЛИЕВ олган сурат.

ОМИЛКОРЛАР, БОРМИСИЗ?!

...Яқинда, узоқ қишлоқлардан бирида яшовчи дўстимни учратиб қолдим. Билардим, омади чопмаётганди. Бир неча йил мобайнида ўнларча маҳкаманинг остонасидан ҳатлаб, енгил иш, мўмай маош изларди. Жамоа хўжалиги раисининг қишлоқда қолиб ишлаш ҳақидаги таклифини эса кўп марталаб рад этди. Тайинсиз ҳаёт, ўринсиз елиб-югуришлар охир-оқибатда хонадонни хароб этди, дўстлар сафи сийракланди.

Энди эса... собиқ ошнамнинг ҳаёти бутунлай ўзгариб кетибди: эски иморатини янгилабди, хоналарини дид билан безабди, яп-янги «Жигули» сотиб олибди. Воажаб, наҳотки, буларнинг бари енгил-елпи ҳаётнинг самараси бўлса? Ажабланаётганимни сезган дўстим, гапнинг индаллосига кўчди:

— Етти йилдирки, қишлоқдаман. Турмушда ҳаловат йўқолгач, колхозга қайтишга мажбур бўлдим. Хоҳиш бўлмасада устахонада ишлаб юрдим. Сўнгра механизаторликни ўргандим. Қарасам, ишлар юришадиган. Яхшиларнинг ўгити, ёшуллиларнинг таклифи билан омилкорликка қўл урдим. Тўрт йил муқаддам қишлоқда биринчи бўлиб фермер хўжалигига асос солдик. Қум этагидаги ташландиқ кўл ва ботқоқликдан иборат 8 гектар ерни ажратиб беришди. Дастлаб кўлни тозалаб, чуқурлатдик. Натижада зах сувлар сатҳи пасайиб, соҳилда каттагина дала ҳосил бўлди. Унинг учдан икки қисмига беда, маккажўхори, лавлаги экдик. Қолганига мевали дарахтлар, сабзавот ва полиз экинлари уруғини қададик. Кўлга эса беш минг ўрдакча қўйиб юбордик. Соҳилда каттагина оғилхона ва товуқхона қуриб олдик, Ҳозир 6 сигир, 15 наввос, 2 минг товуғимиз бор. Айтмоқчи, бир неча чақирим масофадан деҳқон хўжалигимиз ҳудудигача ариқ қазиб, атрофига 20 минг тупга яқин тут, ўрик, жийда, терак ва тол экдик. Мана, икки йилдирки, меҳнатимизнинг мевасини татимоқдамиз. Ҳар йили эл дастурхонига тонналаб гўшт, сут, беҳисоб тухум, мўлкўл сабзавот ва полиз маҳсулотлари етказиб бермоқдамиз, оила насибаси ҳам бисёр. Ҳа демай боғларимиз ҳосилга киради.

Дўстимиз кеч бўлса-да ҳаётдан ўз ўрнини топиб, тадбиркорлик ва ишбилармонлик йўлини тутганидан, беҳад қувондиқ. Бозор иқтисодиёти шароитида бундай омилкорлар элимизга нечоғли асқотишини ўйлаб, ширин хаёллар оғушига чўмдик.

...Хоразм воҳасида чорванинг қаддини тиклаш борасидаги тадбирлар кўлами катта. Бироқ, узоқ йиллар мобайнида етилган танглик бугун бу ерда ҳам ўз кучини кўрсатмоқда. Кейинги уч-тўрт ҳафта мобайнида гўштнинг бозор нархи 10 сўмдан бирданига 15 сўмгача кўтарилгани ана шу тангликнинг яққол ифодаси. Хўш, ҳозир аҳвол шу бўлса, эртага нима бўлади? Аҳолини куз, қиш ва баҳор ойларида чорвачилик маҳсулотлари билан узлуксиз, таъминлаш, нарх-наво мўътадиллигига қайтиш борасида силжишлар рўй берармикин?

Вазият билан танишув чоғида, шунга амин бўлдикки, гўштнинг таннархи бозордаги баҳодан анча арзон. Қимматчиликнинг илдизи нарх-наво бир гуруҳ сохта чорвадор-қассоблар инон-ихтиёрига бериб қўйилган, қишлоқ ва маҳалла ижроқўмларининг қорамоллар ҳуда-беҳуда қийратиб юборилаётгани устидан қатъий назоратни йўлга қўя олмаётганликларида экан. Ишонч билан ва қатъий оҳангда айтиш мумкинки, вилоятнинг ҳеч бир жамоа, давлат ёки хусусий хўжалигида бир кило гўшт етиштириш учун сарф-харажат ўртача 10 сўмдан ортмайди. Урганч бўрдоқичилик совхози каби қатор ихтисослаштирилган хўжаликларда эса ҳар килограмм гўштнинг таннархи 4 сўмга ҳам етмаётир.

Вилоят раҳбариятининг саъй-ҳаракатига қараганда, агар ирода ва қатъият етарли бўлса, нарх-навони сунъий оширишга чек қўйиш мумкин, аммо ишнинг бошқа бир жиҳати жиддий диққат-эътибор ва дадил ҳаракатларни тақозо этаяпти. Бу — чорвачиликнинг озуқа базаси. Шусиз кутилган пировард натижага эришиш амри маҳол. Ҳозирги кун озуқа жамғаришнинг айни мавриди.

√ Вилоят деҳқончилик саноати давлат ширкат уюшмасида озуқа жамғаришнинг бориши хусусидаги маълумотларни таҳлил этиб, қалбимиз бир қадар осойиш топди. Боиси — бу йил озуқа мўл. Айрим пешқадам хўжаликлар дағал хашак, беда пичани жамғариш юзасидан ўзлари кўзлаган марраға июль ойидаёқ эришдилар. Чунончи, Хивадаги Огаҳий номли, Янгиариқдаги Аваз Ўтар номли, Шовот районидаги «Правда», «Ленинград» жамоа хўжаликларида ҳозиргача тўпланган ўт, ем чорвани қишловдан олиб чиқиш учун бемалол етади. Ем-хашак тўплаш ҳамма жойда силлиқ кўчмаётир. Вилоят деҳқончилик саноати уюшмаси раисининг муовини, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди Бахтиёр Обдалниёзовнинг куйиниб айтишича, бу йил баҳорда 2 минг гектар майдонга экилган беда уруғи униб чиқмабди. Маккажўхори етиштиришда ҳам аҳвол шу. Сабаби — далалар нобоп. Шамолга совурилган сарф-харажатлар эса мазкур ишнинг бошида турган хўжалик раҳбарлари, мутахассисларга пашша чаққанчалик таъсир этмаётир. Ишларнинг бориши шу бўлса, Янгибозор районидаги «Ленинград», Гурлан районидаги Киров номли, Шовот районидаги «Ленинизм», Ҳазорасп районидаги Ленин номли жамоа хўжаликларининг фермаларида очарчилик бошланиши, эл дастурхонидан эса файз кетиши аниқ.

Ишбилармонлик ва тадбиркорлик ҳамрови кенг, шарофати катта. Хўжаликни манфаатдорлик асосида юритишга киришган илғор фикрли раҳбарлар, омилкор мутахассис вилоятда оз эмас. Янгибозор районидаги «Ленинизм», Ҳазораспдаги Карл Маркс номли жамоа хўжаликлари раҳбарияти ўз қарамоғидаги фермахоналар ва озуқа майдонларини 1988 йилдаёқ ижарачилар қўлига топшириб, хайрли ишнинг бошловчилари бўлишганди. Бугунги кунда Ўзбекистон Президенти И. А. Каримов, республика Вазирлар маҳкамасининг дадил қадамлари, ишбилармонлик руҳи билан суғорилган фармон-кўрсатмалари шарофатидан жамоат ва хусусий чорвачиликнинг янгича самарали шакл-шамойиллари вужудга келди.

Ҳозирги кунда хусусий фермер ва ширкат хўжаликларида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш самараси жамоа хўжаликларидагидан анча юқори эканлиги амалда ўз исботини топмоқда. Бу факт билан албатта ҳисоблашмоқ шарт. Яна бир мулоҳаза: хусусий чорвачилик хўжаликлари, хонадонлар билан жамоа хўжаликлари орасида нарх-наво масаласида айрим келишмовчиликлар бор. Жамоа хўжаликлари маҳсулотларни паст нарх билан сотиб олиш, қарши томон эса мўмай пулга сотишнинг пайида бўлишади. Ўзаро бир-бирига моддий-техникавий кўмак ва ҳамкорлик эвазига бу номутаносибликни бироз юмшатиш мумкин ва шу хусусида жиддий ўйлаб кўрмоқ керак. Фактларга кўз югуртириб яна бир номутаносибликка гувоҳ бўласиз. Бу — хонадонлардан харид қилиб олинаётган сут ва гўшт миқдорининг қарама-қарши уфқлар томон илгарилаётгани. Аҳоли қарамоғидаги молларга озуқа етказиб бериш жорий этилгач, харид қилинадиган сут миқдори бирданига ортиб, гўшт ҳажми борган сари камаймоқда. Меҳнаткашларнинг шахсий моллари сони бир йил мобайнида 28 минг бошга кўпайгани наҳотки бесамар қолиб, гўшт етиштиришга акс таъсир кўрсатса? Бу нима? Ғамхўрликка жавобми? Фикри ожизимизча, бу муаммонинг ҳам ечими тайёр, Жумладан, жамоа ва давлат хўжаликларидаги қорамолларни имтиёзли шартлар билан аҳоли қўлига беришда жиддий тартиб ўрнатмоқ зарур. Бу ишга ҳамма жойда қатъий киришилса, одамлар бўрдоқи молларни қассобга эмас, жамоа хўжалигига семиртириб сотишдан кўпроқ наф оладилар. Айни кунларда гўшт нархи ортганидан мўмай фойдани кўзлаётганлар қорамолларни ёппасига сўйиб юбормоқдалар.

Бунинг оқибати яхшиликка олиб келмайди. Вилоятдаги халқ депутатларининг 80 фоизга яқини қишлоқда яшаб, меҳнат қилади. Тармоқдаги номутаносиблик ва номаъқулчиликлар уларнинг назаридан четда турмаслигини истар эдик. Жойлардаги халқ депутатлари, маҳаллий Кенгашлар, оқсоқоллар эса эртани ўйламай босилаётган бундай хунук қадамларнинг пайини қирқишлари лозим.

Бугунни ўйлаган ҳар бир омилкор киши, албатта эртани ҳам, назарда тутмоғи керак. Иқтисодий ўз-ўзини таъминлаш шароитида бунинг аҳамияти ниҳоятда катта.

Абдулла СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

БОЛАЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

21 август куни Тошкентда бўлган кенгашда соғлиқни сақлаш, ижтимоий таъминот, маданият, халқ таълими, савдо, молия вазирликлари, Ўзбекбирлашув, Солиқ назорати, Матбуот, Сайёҳлик ва Спорт давлат комитетлари раҳбарлари олдида турган вазифалар кўриб чиқилди. Кенгаш ишида совет болалар жамғармаси республика бўлимининг, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг, республика ёзувчилар уюшмасининг, бошқа ташкилотлар ҳамда идораларнинг раҳбарлари ҳам қатнашдилар.

Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, болалар ўлимини камайтириш, етим болалар ҳамда ногиронлар аҳволи, болалар дам олишини уюштириш, мактаблар, болалар боғчалари ва яслиларининг аҳволи, болаларни маданият ва санъат билан ошно қилиш, болалар нашрлари, рўзномалари ва ойномаларини чиқариш, болалар сайёҳлиги ва спортини ривожлантириш, болалар моллари, кийим-кечаклари билан таъминлашга доир муаммоларга катта эътибор берилди.

Кенгашда болалар муассасаларида таомлар сифатини яхшилашга, болалар баъзи моллари нархини пасайтиришга, республиканинг олий ўқув юртларида оилавий ётоқхоналар сонини кўпайтиришга, минтақа иқлимий шароитини ҳисобга олиб, сув ҳавзалари бўлган мактаблар ва боғчалар биноларини лойиҳалаштиришга доир фикрлар айтилди ҳамда таклифлар киритилди. Хўжаликларда экологик жиҳатдан тоза маҳсулотлар етиштириш ва биринчи навбатда болаларни ана шу маҳсулотлар билан таъминлаш ғояси илгари сурилди.

Вазирликлар ва идораларнинг раҳбарларига яқин вақт ичида ушбу муаммо юзасидан аниқ тадбирлар ишлаб чиқиш тўғрисида ахборот тайёрлаш ва уларни Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасига тақдим этиш таклиф қилинди.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Президентининг маслаҳатчиси Б. Назаров сўзга чиқди.

Ҳамкорлик самарадорликдир

УМИД НИШОНАЛАРИ

ЁХУД ИСРОИЛЛИК ПАХТАКОРЛАРНИНГ АНДИЖОНДАГИ ТАЖРИБАСИДАН БИР ШИНГИЛ

Баҳо беришга ҳали эрта. Ҳаммасини куздаги хирмон кўрсатади. Аммо ҳозирдан ишонч билан айтиш мумкинки Қўрғонтепа районида меҳнат қилаётган исроиллик мутахассис-пахтакорларнинг қўли узун келди. Улар парваришлаётган ғўзаларнинг авжи бизни пайкалдагиларга нисбатан баланд. Ҳосилдорликнинг чўғи юқори. Қолаверса, қилинган сарф-харажат, меҳнат ҳам фарқли. Оддийгина мисол: пайкалларда тиззасигача лой кечиб оби-ҳаёт тараётган сувчини кўрмайсиз. Яхлит майдонни эгнига гард теккизмаган йигит сув билан таъминлаяпти. Бошқачароқ қилиб айтганда у сувни бир меъёрда таралишини назорат қилаяпти, холос.

Исроиллик мутахассислар — «Айзенберг» фирмасининг ҳисобдонлари ўтган йили деҳқончилик қилиш учун Қўрғонтепа районини танладилар. Уларнинг бундай йўл тутиши бежиз эмасди. Сабаби Қўрғонтепа Андижоннинг шимолий районларидан ҳисобланади. Ўз-ўзидан аён — ҳосил яратиш ҳам осон эмас. Меҳмонлар ана шундай машаққатни зиммаларига олдилар. Айрим қизиққонлар уларни саволга тутишди:

— Гектаридан қанча ҳосил олмоқчисизлар?

Меҳмонлар мулоҳаза қилдилар. Бироздан сўнг изоҳ беришди:

— Сувни кўрмай этик ечилмайди. Олдиндан режа ҳам қилиб бўлмайди. Аммо бизда майдонлардан 70 центнердан кам ҳосил олинмасди.

Қўрғонтепа районининг «Савай» давлат хўжалиги шартномага асосан исроилликларга пахта учун 426 гектар, маккажўхори учун эса 6 гектар ер ажратди. Олдиндан айтиб қўяйлик. Меҳмонлар етиштириладиган ҳосилга хомтама бўлгилари йўқ. Қолаверса улар Андижондан пахта толаси ёки бошқа хом ашёни ўзга юртга олиб кетишни кўзлашмаяпти ҳам. Муҳими, пахтачиликдаги илғор тажрибани ўртоқлашиш ният қилинган. Савол туғилиши мумкин. Пахтачиликдаги ютуқларимиз ҳақида йиллар давомида жар солиб келсагу, улар бизга иш ўргатишадими! Тан олиш керак, биз узоқ вақт ўзимизни ўзимиз мақтадик. Ҳолбуки, ерни тамоғига қадар заҳарзаққумга бўктираётганимиз, қатраси олтиндек қимматли оби-ҳаётни кўкка совураётганимиз хусусида лом-мим демадик. Кўзимиз кеч очилди.

Исроилликлар кузда ерни оби-тобида ҳайдаттиргач, асосий ишга киришдилар. Улар 15 та насос, пластмасса қувурлари, суғориш асбоб-ускуналари, замонавий жиҳозланган транспорт олиб келишди. Бор-йўғи, шу. Экин қаровига давлат хўжалиги ишчиларидан фойдаланиш режалаштирилди. Мутахассисларнинг эса ҳар 3—4 ойда алмашиши кўзда тутилди.

Ҳамма жойда тошу-тарозу бор. Ернинг пасти-баландини ўша жойда деҳқончилик қилаётган миришкор билади. Ерга уруғ қадалаётганда суяги меҳнатда қотган пахтакорлар меҳмонларга йўл кўрсатишди. Улар ўз билганларича иш тутмоқчи бўлдиларми, ҳар қалай айтилганнинг аксини қилишди. Кўндалангига чигит экдилар. Боз устига ер шароитини ҳисобга олишда ҳам хатоликка йўл қўйилди. Оқибатда 200 гектар майдонни қайтадан бузиб экишга тўғри келди. Шубҳасиз, бой берилган имконият хорижликларга сабоқ бўлди.

— Хирмон кўтарилгач, — сўраймиз давлат хўжалиги директори Алижон Аҳмедовдан, — шартнома бажарилармикин?

— Башорат қилиш қийин, — таъкидлайди етакчи, — аммо олдинда эзгу мақсадлар бор.

Айрим хўжаликларнинг етакчи мутахассислари билан суҳбатлашсангиз, «—ғўза орасига трактор қанча кўп кирса, ерни юмшатса шунча яхши, экин тез ривожланади» — дейишади. Бош агроном жаноб Исроил Коэн бу борада ўзгача сўзлайди:

— Тўғри, трактор ернинг сатҳини юмшатиши мумкин, лекин экиннинг томир ости қаттиқлашиб бораверади. Умуман, ғўза ўзини тутиб олгандан кейин майдонга техникани оралатмаслик лозим.

Деҳқончиликдаги икки хил фикр. Бир-бирини инкор қилувчи сўзлар. Аммо хорижлик мутахассис ўзининг ҳақлигини амалда исботлаётган кўринади. У ғўза қатор ораларига пластмасса қувурлар ташлангандаёқ техника билан ишлов беришни бас қилди. Бошқачароқ қилиб айтганда баъзи жойлар 2, айрим ерлар 3 марта культивация қилинди холос. Кейинги 3—4 марта ғўзага ишлов бериши керак бўлган техниканинг харажати, ҳайдовчининг иш ҳақи ёнга қолди. Муҳими, ернинг устида тегирмон тоши ўйнатишдан халос бўлинди.

Ғўза қаторлари оралаб кўнглимиз кўтарилди. Бирор жойда қуллаган ёки сувсираган экинни кўрмайсиз. Пластмасса қувурлардан томчилаб оқаётган оби-ҳаёт ғўзанинг томирига тушаяпти. Кўз олдимизда ўзимизнинг суғориш услуби гавдаланади. Тиззасига қадар лойга беланиб, кетмон кўтарган йигитлар тунни тонгга улаб пайкал кезишади. Бир ёғида сувнинг исрофгарчиликлари... Эътибор беринг: бир гектар майдонда 25—30 центнердан ҳосил олиш учун ўртача 5—8 минг куб метр сув сарфланади. Исроилликлар тажрибасида эса бу кўрсаткич 40—50 фоизга қисқариши мумкин. Орол қуриётган, оби-ҳаёт муаммоси ҳаммани оёққа турғизаётган кезда тежамкорликнинг бундай йўли фойдалими? Албаттада. Қолаверса ишчи кучи, меҳнат ҳақи иқтисод қилинади. Бўл-бўлчиликка барҳам берилади.

Электрон ҳисоблаш машиналари ёрдамида сувчилик қилиш қийин эмас. Қатор ораларидаги қувурнинг қай бирига сув бормай қолса бошқарув марказида асбоблар сувчини огоҳлантиради. Бу биринчидан, иккинчидан, ариқлардан оққан сув ғўзанинг томирига совуқ боради. Қувурда эса димланиб тургач, қуёш иссиғида 50—60 градусга қадар қизийди. Демак, экинга илиқ сув етиб келади. Шундай экан, ривожланиш ҳам ўз ҳолига яраша бўлади. Савол туғилиши мумкин, юз метр, ҳатто километрлаб чўзилган пластмасса қувурлар деҳқон учун қимматга тушмайдими? Асло. Ахир уни мавсумдан кейин махсус ўрагичларда қайтадан сақлаб қўйиш мумкин. Албатта, дастлабки харажат кўпроқ бўлади. Аммо кейинчалик даромад ҳаммасини қоплайди. Энг муҳими, чумчуқдан қўрққан тариқ экмайди ақидасига амал қилиш керак.

Хорижликлар «Савай» давлат хўжалиги далаларида иккинчи усул — ғўзани ёмғир томчилари услубида суғоришни синовдан ўтказишяпти. Шубҳасиз, бундай усул ҳам фойдадан холи эмас. Аммо у сермеҳнатроқ.

Ўрни келганда таъкидлаб ўтиш лозим. Савайликлар тўрт йилдирки, хўжалик учун оби-ҳаётнинг миқдорига қараб пул тўлашга ўтишган. Демак, омилкорлик билан иш тутилмаса ҳамёнга зиён.

Исроилликлар экинни озиқлантириш борасида ҳам минерал ўғитларга суянишдан воз кечишмоқда. Ахир ерни шу қадар заҳарлаганимиз етар. Энди уни нафас олдиришга, куч-қувват тўплашига имкон яратайлик. Бу борада улар ғўзани шарбат билан озиқлантиришаётир. Қандай қилиб дейсизми? Яна ўша пластмасса қувурлар асқотаётир. Албатта озуқа ҳам шундоққина экин томирига юборилаяпти.

Уларнинг тажрибаси бозор иқтисодиёти шароитида ғоят тежамкорлиги билан аҳамиятли. Ахир у иқтисодиётнинг бозор кўчаларида синовдан ўтиб келган. «Айзенберг» фирмаси дунёнинг жуда кўп мамлакатларида шартнома асосида муваффақиятларга эришаяпти. Эндиликда фирма миллиардерлар қаторида тилга олинади.

Ғалвир сувдан кўтариладиган кез яқинлашиб келаётир. Ҳосил нишоналари ҳам кўзга ташланмоқда. Савайликларнинг исроилликлар билан ҳамкорлиги пахтачиликда янги уфқлар очиши, ҳар икки томон учун фойдали бўлиши шубҳасиз.

Фозилжон ШОДМОНАЛИ,
«Халқ сўзи»нинг ўз мухбири.

● *Маданий марказ иш бошлади*

МИЛЛИЙЛИКДАН БАЙНАЛМИЛАЛЛИККА

ЯҚИНДА Ўшда ташкил этилган ўзбек миллий-маданий марказининг таъсис йиғилиши бўлди. Вилоятнинг барча туманларидан вакиллар келишди. Заҳриддин Муҳаммад Бобур номидаги ўзбек мусиқали драма театри саҳнасига Сулаймон тоғи акси туширилган улкан тасвир осилган. Тоғ узра Бобур Мирзонинг бир пайтлар бузилиб, сўнг қайта тикланган ҳужраси элас-элас кўзга ташланади. Кошонада одамлар гавжум. Қатнашчилар орасида вилоят, шаҳар кенгашларида, партия комитетларида хизмат қилувчи маъсул ходимлар, жумҳурият ҳамда маҳаллий шўролар депутатлари, олимлар, шоиру носирлар, санъат намояндалари, меҳнат жамоалари раҳбарлари, маҳалла комитетлари фаоллари, ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар, шариат пешволари бор.

Марказ ҳамраиси, ёзувчи Мирзоҳид Мирзараҳимов «Маданий марказнинг вазифаси ва мақсадлари» ҳақида маъруза қилди.

У кўҳна Ўш диёрига ўзбеклар яхши ҳаёт излаб ёхуд нозу неъматлар иштиёқида кеча кўчиб келмаганликлари, балки азал-азалдан шу ерда истиқомат қилишаётганини таъкидлади. Вилоят аҳолисининг 27 фоизини, Ўш шаҳрининг 44,7 фоизини ўзбеклар ташкил этиши ҳам бежиз эмаслигини айтди.

Дарвоқе, ҳозир вилоятда 20 га яқин ўзбек мактаблари мавжуд. Ўш давлат муаллимлар олийгоҳида ўзбек гуруҳлари фаолият кўрсатмоқда. Вилоят радиоси, ойнаи жаҳони ўзбек тилида эшиттиришлар, кўрсатувлар намойиш қилмоқда.

Ўш ўзбек маданий маркази ҳеч қандай сиёсий манфаатларни кўзламайди. Балки Қирғизистонда ўзбек маданиятини, адабиёт ва санъатини, маорифини ривожлантиришга, миллий анъаналаримизни, урф-одатларимизни, халқ табобатини такомиллаштиришга ўз ҳиссасини қўшади.

Марказ низоми ва дастурини тайёрлаш осон кечмади.

Маданият маркази жонкуярлари Чимкентдаги ўзбек, Жиззах ва Хўжаободдаги қирғиз, Самарқанддаги тожик, Тошкентдаги қрим-татар, Ўшдаги татар маданий марказлари фаолияти билан яқиндан танишиб, уларнинг низом ва дастурларини жамлаб ўрганишди. Улардан фойдаланиб низом ва дастур ишлаб чиқдилар.

Марказнинг Қирғизистон Адлия вазирлигида рўйхатга олиниши ўшлик ўзбеклар ҳаётида унутилмас воқеа бўлди. Энди у эркин иш олиб бориш ҳуқуқига эга. Марказ Байналмилаллик орқали миллийликка эмас, балки миллийликдан байналмилалликка эришиш» принципи асосида фаолият кўрсатади.

Ҳайрия концертлари, дўстлик, шеърият кечалари, ёзувчилар билан учрашувлар, турли фестиваллар, одоб-ахлоқ мавзуида баҳслар ўтказиб бориш режалаштирилмоқда. Эски ўзбек ёзувини ўрганишни йўлга қўйиш, ганч, ўймакорлик тўгаракларини тузиш, ёдгорликлар ишлаб чиқарувчи кичик корхоналар очиш, халқ амалий санъати усталари, рассомлар асарларининг кўргазмаларини ташкил этиш кўзда тутилаяпти. Ўш шаҳар кенгаши марказ саройини бунёд этишга ер ажратиб берди. У Бобур Мирзо ҳужраси каби ҳашар йўли билан тикланади. Бироқ айни пайтда марказ молиявий ёрдамга муҳтож...

Қирғизистон халқ депутати, Қорасув туманидаги Тоширов номли жамоа хўжалиги раиси Ўлмасхон Содиқова кўпчилик дилидаги гапларни айтди:

— Биз ҳаммамиз шу кунгача фақат ўз ҳақимизда қайғуриб келдик. Миллатимиз ҳақида ўйлашга на вақтимиз, на имкониятимиз бор эди. Бирортамиз юқорироқ лавозимга эришгудай бўлсак, бас, халқни унутиб қўйдик. Ёш мутахассисларга ёрдам қўлини чўзиб, уларни униб-ўсишига вақтида мадад беролмадик. Бироқ, ҳали ҳам кўп нарсаларни илгаригидай силлиқлаб кўрсатишга уринаяпмиз. Аслида эса юракларимиз ғижимланиб кетган! Мен раислик қилаётган хўжаликда асосан ўзбеклар, тожиклар, қирғизлар, тунгонилар истиқомат қиладилар. Депутат бўлиб сайланишимга 39 фоиз ўзбек, 14 фоиз қирғиз ва бошқа миллат ва элат вакиллари овоз бердилар. Бу бир жойда истиқомат қилаётган турли миллат вакилларининг дўст-биродарчилиги қалинлашаётгани туфайли.

Йиғилишда ташкилий масалалар кўрилди. Қирғизистон халқ депутатлари Давронбек Собиров, Ортиқжон Мухторов, Неъматжон Баҳромов, Ўлмасхон Содиқова марказ ҳайъати ва раёсати аъзолари, шунингдек ҳамраислар сайландилар. Ўзбек маданий маркази президентлигига Ўш давлат муаллимлар олийгоҳи профессори Олмосбек Худойбердиев номзоди лозим топилди.

Марказ қошида меҳр-шафқат, маданият, маориф, дин ва ёшлар тарбияси, аҳлоқ ва одоб, ижтимоий ҳимоя, ҳуқуқ ва кадрлар масаласи, тижорат ва ташқи савдо, соғлиқни сақлаш ва экология, аёллар билан ишлаш каби бўлимлар ташкил этилди.

Раҳим КАРИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ВОКЗАЛНИНГ ЭГАСИ БОРМИ?

31 июль куни, тушдан кейин Гулистон станциясида электропоездни кутиб турган эдим. 926-Тошкент — Жалолобод поезди станцияга келиб тўхтади. Проводник учта ёш гўдак билан 9-вагонга чиққан аёлни мажбурлаб туширди. Бу хотиннинг билети бўлмаса керак, деб ўйлагандим. Ундай эмас экан.

Жувон вокзалдаги билет сотадиган жойга келиб, кассирга деди:

— Мана берган паттангиз, қайтариб олинг, проводник жой йўқ деб, мени болаларим билан ҳайдаб чиқарди...

— Менинг вазифам, — деди юзини терс ўгириб кассир, — билет сотиш, бошқасини билмайман...

— Ахир, мен Жалолободга кетишим керак, қайта билет олишга пулим йўқ...

Кассир бу жувоннинг гапини эшитишга ортиқча тоқат қилолмай тутоқиб ўрнидан туриб кетди. Аёлга раҳмим келди. Яқинроқ бориб кассирни чақирдим:

— Бу хотинга бир қаранг опа, ёш болалари бор экан, йўл кўрсатиш керак, — дедим. Кассир баттар тутоқиб:

— Поезддан тушмаслиги керак эди, қўлида билети борми ҳайдаб чиқаришга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ, бу аёлнинг ўзи айбдор. Билет ҳақини қайтиб бермайман, гап тамом! Боринг, вокзал бошлиғи Рўзибоевга учрашинг, — деди.

Шундай ҳашаматли бинонинг бирор жойида ёки эшигида «Вокзал бошлиғи» деган ёзувни қидириб тополмадик. Суриштриб, бир эшик олдига борганимизда, бошлиқнинг хонаси шу, дейишди. Тортиб кўрдик, қулф. Бир амаллаб вокзал навбатчисини топдим. Унга воқеани тушунтирдим. Вокзал бошлиғи келиши мумкинлигини, 3 — 4 соат кутиш кераклигини айтди. Жувон йиғлаб юборди. — «Энди нима қиламан» дерди у. Тасалли бердим. Кимлигини ва қаердан келаётганини исми-шарифини сўрадим. Болтаева Матлуба, Сирдарё вилоятининг Пахтаобод районидаги 6-совхоз ишчиси экан. Болаларининг каттаси Рўзимуҳаммад 8 ёшда, Мирзоҳид 2 ярим ёшда, қўлидаги Ҳусниддин бир яшар, хотиннинг ўзи эса декретда экан. Билетида 9-вагон, 12-жой кўрсатилган.

Электричка келиб қолди, жўнаётиб вокзал навбатчисига қайта-қайта илтижо қилдим, бошлиғига айтиб, ёрдам беришини сўрадим. Йўлда кетаяпману ҳозиргина содир бўлган бу воқеа кўз олдимдан нари кетмади. Ўша имонсиз проводникни, қўш билет сотган кассирни лаънатлаб, асабларим бузилди, юрагим санча бошлади.

Ёш гўдаклари бор эди-я тағин. Ўртанчаси оёқяланг, камбағал-бечора аёлнинг ҳоли ўша куни не кечдийкин?

Б. ТУРДИЕВ,
Ғ. Ғулом номидаги Сирдарё Давлат педагогика институти доценти.

БУХОРОДАН ЭШИТИНГ

ҚУНДУЗИ МУОЛАЖА, КЕЧҚУРУН УЙГА

БУХОРО. 2-поликлиника қошида жарроҳлик маркази очилди. Муолажа хоналари уч нафар беморга мўлжалланган. Даволанаётганлар кундузи шифокор назоратида бўлишади. Кечқурунлари эса уйига бориб бемалол дам оладилар. Бу вилоятдаги барча қулайликларга эга бўлган ягона тиббий марказдир.

АҲОЛИ ТАЛАБИГА ҚЎРА

БУХОРО гипс-графит комбинатида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Корхона қайси маҳсулотлар харидоргир бўлса уни кўпроқ тайёрлашга ихтисослашган. Ҳозир мижозлар талабига кўра ўйма нақшлар, стол, шахмат тахтачалари ҳам тайёрланмоқда. Бундан ташқари иморат қурувчиларига гипс-графит, оҳак ва мармар кошинлар сотиб олишларига қулайлик яратилди.

ИЧКИ ИМКОНИЯТЛАР ҲИСОБИГА

ҚИЗИЛТЕПА районн хўжаликларида кунжит экиладиган майдонлар йил сайин кўпаймоқда. Бу йил 12,5 гектарда кунжит етиштирилди. Хўжаликларда 14та мойжувоз ишлаб турибди. Бу хайрли ишга эътибор сусаймаса, аҳолини мой билан таъминлаш муаммоси ички имкониятлар ҳисобига тўла ҳал этиларкан.

ЧЎЛ БАҒРИДА МУЗЕЙ

УЧҚУДУҚ. Кўкпатас посёлкасида геологлар музейи ташкил этилди. Музейга Қизилқум бағридан топилган ноёб ер ости бойликларидан намуналар ҳамда унинг биринчи қидирувчилари ҳақида ҳикоя қилувчи ҳужжатлар, суратлар, турли экспонатлар қўйилди.

Томошабинлар Қизилқум фақат саҳродан иборат эмаслиги, балки битмас-туганмас хазина, шифобахш ўсимликлар макони эканлигидан ҳам воқиф бўладилар.

М. МАРДИЕВ.

Фарғона районидаги Усмон Юсупов номли давлат хўжалиги боғдорчилик, узумчилик ва виночиликка ихтисослашган. Бу хўжаликнинг меҳнаткашлари жорий йилда 1600 тонна мева, 3200 тонна узум ва 1000 тонна вино маҳсулотлари етиштириб беришга аҳд қилишган. Айни кунларда йиғим-терим ишлари авжида.

СУРАТДА: (чапда) хўжалик директори Раҳмонали Сафаров бригада бошлиғи Жалолқори Мўйдинов ва илғор ишчи Рисолатхон Йўлдошева билан сифат ўзгаришлар хусусида фикрлашмоқда.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

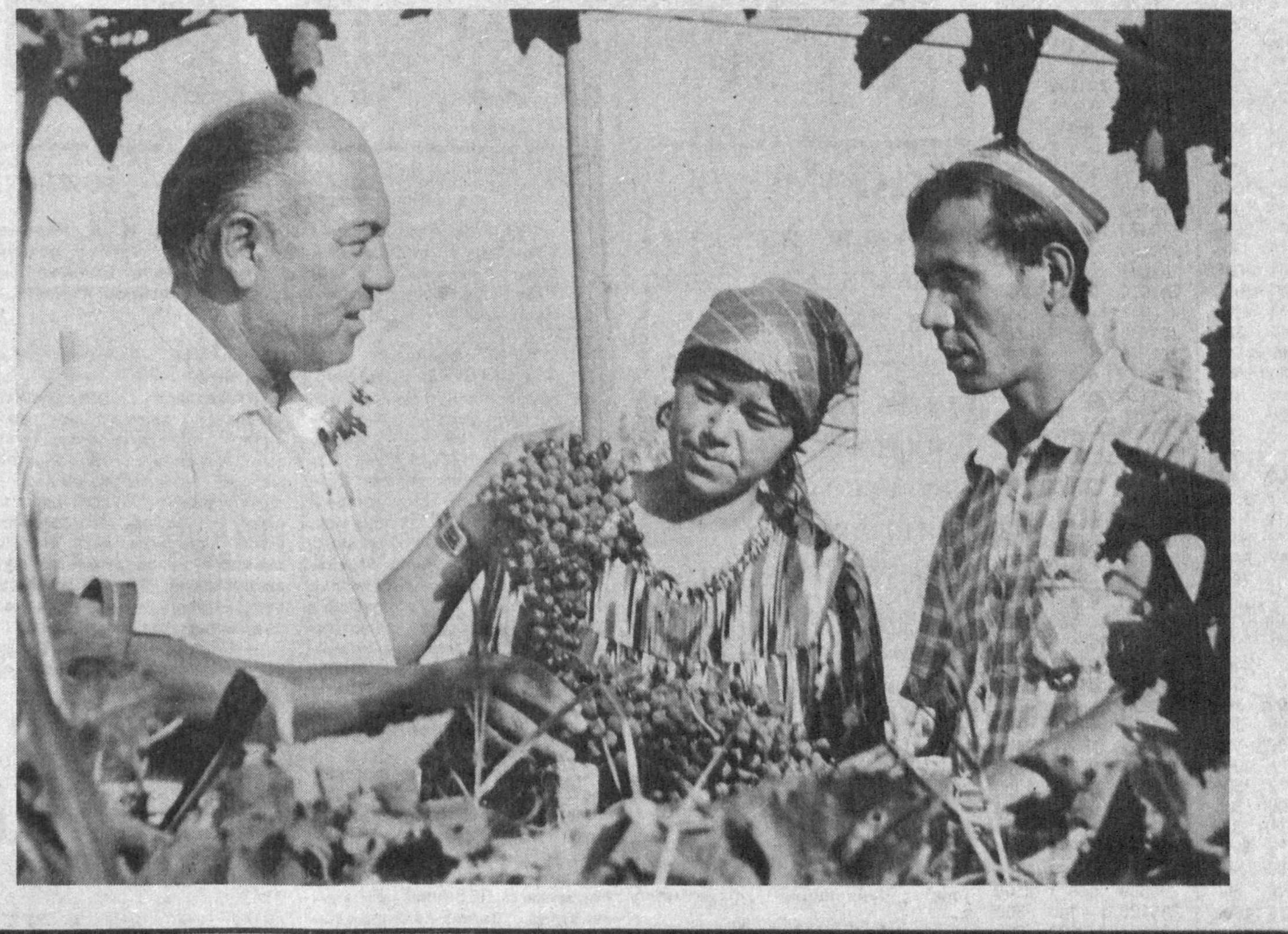

«ОЗОН» ДАСТУРИ АМАЛГА ОШИРИЛА БОШЛАНДИ

Совет ва Америка олимлари ҳамда мутахассислари—«Союз» — Аппалон» дастуридан кейинги энг катта «Метеор — 3 томс» қўшма космик лойиҳасининг қатнашчилари СССР Ташқи ишлар вазирлигининг матбуот марказида журналистлар билан учрашдилар.

СССР Давлат Гидрометеорология комитетининг раиси, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Ю. А. Израэль ва Наса маъмуриятининг вакили Самуэль Келлер Плесецк космодромидан учирилган Совет метеорологик йўлдоши — «Метеор-3» ҳамда Американинг унга жойлаштирилган «Томс» аппарати ёрдамида амалга оширилаётган лойиҳанинг илмий ва техникавий жиҳатлари ҳақида гапириб бердилар. Лойиҳани амалга оширишда Совет томонидан СССР Давлат Гидрометеорология комитетининг ҳамда Электромеханика бутуниттифоқ илмий тадқиқот илмгоҳининг мутахассислари, Америка томонидан Насанинг Годдард номли космик парвозлар маркази иштирок этмоқда.

Ер озон қатламининг тугаб бораётганлиги бутун дунё олимларида ташвиш уйғотмоқда. Ер озон қатламини биргаликда тўкис — тугал тадқиқ этиш — кеча бошланган ишлардан кўзда тутилган асосий мақсаддир. Бундай ҳамкорлик, деб таъкидлашди журналистлар билан учрашган кишилар, ўзаро манфаатлидир, чунки Америка спектрометри ёрдамида олинаётган илмий ахборотлар Совет мутахассислари қўлига ҳам келиб тушади. Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари олимларининг кучғайратларини бирлаштириш сайёрамиз озон қатламини сақлаб қолишдек ниҳоятда улкан умуминсоний вазифани ҳал этишда жуда муҳимдир.

Электромеханика бутуниттифоқ илмий тадқиқот илмгоҳининг директори, «Метеор-3» йўлдошининг бош конструктори В. И. Адасько, «Южное» конструкторлик бюросининг бош конструктори С. Н. Конюхов (у ерда «циклон» ракета учирувчиси яратилган эди), давлат комиссиясининг раиси генерал-лейтенант В. М. Рюмкин, Совет томонидан лойиҳа раҳбари Н. Н. Петров ҳам Совет ва чет эл журналистларининг саволларига жавоб қайтардилар.

В. ХРУСТОВ,
ТАСС мухбири.

КЎЛМАК СУВДАГИ «ТЎФОНЛАР»

ЁКИ ДЕМОКРАТИЯ НИҚОБИДАГИ ГУРУҲБОЗЛИК ОҚИБАТЛАРИ ХУСУСИДА

Аслида ушбу мақола сарлавҳасини лўнда қилиб «Истеъфо» деб қўйса ҳам бўларди: воқеанинг тугуни раҳбарнинг ишдан кетиши билан боғлиқ. Аммо, истеъфо деганда... яхшиси бу ҳақда ўзингиз хулоса чиқаринг.

Зубайдулла Бобоёров Жомбойдаги «Украина» совхозига директор бўлиб келишдан олдин хўжалик, район миқёсида қатор масъул лавозимларда ишлаган, иқтисодий билими, тажрибаси ҳавас қилгудек эди. 1989 йилнинг мартида демократия тантанаси туфайли жонажон хўжалигига саркор бўлди. Юртдошларининг ишончи қалбига умид бағишлади. Хўжалик аҳли эса илк бор енгил нафас олди. Чунки узоқ йиллардан бери хўжаликка нуқул «четдан келган одамлар» директор бўлишган. Кўпчилик совхознинг ташкил топган 1978 йилдан бери иши ўнгланмаётгани боиси ана шу деб ўйларди. Қолаверса, ўша раҳбарларнинг бирортасига ҳам омад кулиб боқмади: бири қамалди, бири вафот этди, бири ариза бериб кетди...

«Энди директор ўзгарди. У эскича қолипдаги бақироқ хўжайинлардан эмас. Юмшоқкўнгил, хушмуомала, бировга қаттиқ гапирмайди. Ўз ишининг кўзини биладиганлардан. Хўжаликда звено пудрати жорий қилинган. Манфаатдорлик ошмоқда. Одамлар ўз қорни ва ўз қадри учун ишлашади. Далаларда озод меҳнат симфонияси энди чинакамига баралла янграйди...» Халқ ҳокимиятчилигининг ширин мевасини илк бора татиган ғолиб сайловчиларнинг кўпчилиги ана шундай деб ўйладилар.

Аммо аҳвол ҳадеганда ўнгланавермади. 1989 йил ҳам, 1990 йил ҳам хўжалик асосий кўрсаткичлар бўйича қониқарли натижаларга эришолмади. На иқтисодий, на ижтимоий соҳада деярли силжиш юз бермади. Бу кишилар кайфиятига таъсир этди. Ёрдам, назорат, талаб бўлмагач, пудратчилар ишидан ҳам путур кетди. Аввалига зимдан, бора-бора ошкора норозилик авж олди. Айбдорларни излашга тушишди ва топишди.

Шу йилнинг 19 февралида йиғин аҳли томонидан «хўжалик бош мутахассислари сайлаб қўйилмаган, уларнинг аксарияти лавозимига нолойиқ, шунинг учун қайтадан сайлов ўтказамиз», деган қатъий талаб ўртага ташланди. Йиғилишда иштирок этаётган район деҳқончилик саноати уюшмасининг ўша пайтдаги раиси Қўзибой Қаршиев бош мутахассисларни сайлаш мумкин эмаслигини, амалдаги қонун-қоидаларга кўра уларни тайинлаш хўжалик ҳамда агросаноат уюшмаси тасарруфига киришини тушунтирмоқчи бўлди. Бироқ унинг гапига ҳеч ким қулоқ солмади. Вазият кескин тус олди. Оқибатда шу йиғилишнинг ўзида хўжалик бош мутахассисларининг ҳаммаси қайта сайланди. Сайлов натижаларига кўра бош агроном Абдуалим Айматов, бош бухгалтер Маманазар Ражабов, бош зоотехник Қилич Маҳмудов, бош ветврач Абдурашид Очилов ўрнига бошқа кишилар сайланди.

Турган гапки, улар бу «сайлов» қонунга хилоф эканлиги ҳақида юқори ташкилотларга, маъмурий идораларга мурожаат этишди. Янгидан «сайланган» раҳбарлар масъулиятли палла — экиш мавсумини, экинлар парвариши жараёнини ва бошқа жорий ишларни кўнгилдагидек уюштира олмадилар. Бунинг сабаби эҳтимол бир жиҳатдан тажриба етарли эмаслиги, иккинчи томондан аввалги ўриндошлари ишсиз қолишиб, арз қилиб юрганликлари туфайли кўнгил тинчимаганидандир. Ҳар қалай аниқ, қатъий меҳнат мароми ўрнини жонсараклик, саросималик эгаллади.

Биргина мисол. Шу йил 3 июнда ғўзани ўт босиб кетганлиги ва барча хизматчилар далага сафарбар этилиши муносабати билан болалар боғчасини 15 кунга ёпиш тўғрисида буйруқ чиқарилди. Бу пайтда директор касал бўлганлиги туфайли унинг вазифасини бош агроном лавозимига сайланган Илҳом Турсунов бажариб турарди. Хўжалик кадрлар бўлимининг бошлиғи, вилоят Совети депутати Қубарро Сатторова бундан норози бўлиб, район, вилоят, жумҳурият раҳбар идораларига шикоят ёзди.

— Чунки қаровсизлик оқибатида болаларнинг сувга тушиб кетиш ҳоллари юз берди, фалокат хавфи туғилди,— дейди у. — Хайриятки «Ленин йўли» рўзномаси таҳририяти аралашгач, 4—5 кундан кейин боғча очилди.

Боғча очилгани-ку яхши. Бироқ хўжалик устини қоплаган тўзон тарқамади. Тегишли ташкилотлар талаби, касаба уюшмалари аралашуви билан «сайлов» натижалари бекор қилиниб, аввалги бош мутахассислар лавозимларига бирин-кетин тикландилар. Фақат Маманазар Ражабов бош ҳисобчи вазифасида ишлашдан бош тортди. «Пахта иши» бўйича қамалган ва яқинда тўла оқланган собиқ бош ҳисобчи Искандар Мирзаев аввалги лавозими даражасидаги иш билан таъминланиши зарурлигига қарамасдан ҳали маоши кам вазифаларда ишлаб юрган эди. Маманазар ака эҳтимол шуни ўйлаган ёки «сайловчилар»нинг нописанд муносабатидан кўнгли ранжигандир. Бу ёғи қоронғу. Ҳар қалай ундан бошқа «урилганлар»нинг ҳаммаси тикланди.

Бироқ бўлар иш бўлган эди. Қарийб ярим йил давом этган жанжаллар оқибатида деҳқончиликдаги энг муҳим, фурсатлар қўлдан бой берилганди. Бу район раҳбариятини ўз вақтида ташвишга солмаганмикан, вақтида шошилинч чоралар кўрилса бўлмасмиди, деган савол туғилиши тайин. Жавобини юқоридаги «сайлов» тафсилотидан чиқариш мумкин.

Вилоят агросаноат уюшмаси томонидан тузилган текширувчилар гуруҳи камчиликларни очиб ташлади. Қўшни мусобақадош район ва Бухоро вилоятидан келган ўзаро текшириш бригадалари аъзолари ҳам даладаги аҳволни кўриб, таажжуб ва таассуфдан ёқа ушладилар. Текширув якунларига бағишланган йиғилишларда буни очиқ-ошкора айтдилар.

Ва ниҳоят вилоят агросаноат уюшмаси давлат хўжалиги раҳбарларини танлаш, тайинлаш, тарбиялаш борасидаги ҳақ-ҳуқуқини қўллашга ўзида имкону журъат топди. Зубайдулла Бобоёров ишдан бўшатишларини сўраб ариза ёзди.

Мақола аввалида гап директор истеъфоси ҳақида, деган бўлсак ҳам кейин воқеалар баёнида унинг номини деярли тилга олмаганлигимизга эътибор бергандирсиз. Бунинг боиси аввало директор соғлиги ёмонлашиб, йил бошидан бери анча вақтни касалхонада ва уйида ўтказди. Идорада ўтказган вақтларда ҳам бирон бир масалада қатъият кўрсатолмади ва кўрсатолмасди ҳам. Буни унга «ишонч» билдириб директорликка сайлаётган пайтдаёқ билишар ва эҳтимолки айнан шунинг учун сайлашгандир. «Кўпчилик»нинг фикрини аниқ белгилаб айтиш қийин. Кўпчилик деган сўзни шу ўринда қўштирноқ ичига олганимизнинг боиси бор. Бу «кўпчилик» хўжалик меҳнат аҳли, дегани эмас. Хўжаликда ишловчилар касаба уюшманинг рўйхати бўйича 1624 киши. Шундан 116 нафари фирқа аъзоси. Йиғилишларда эса нари борса 200 киши қатнашади. Вакиллик усули асосида эмас, «ким ҳохласа» қабилида иш тутилади. 19 февралдаги сайлов ана шу «хоҳиш»нинг тахир меваси бўлди.

Энди очиғини айтиб қўя қолайлик: хўжаликда гуруҳбозлик касали маддалаган. Биз суҳбатлашган кишилар гарчанд хўжалик ҳудудидаги қишлоқларда турли уруғларга мансуб одамлар яшаса ҳам уруғ, қабила суриштириш йўқлигини айтишди. Бу яхши албатта. Лекин гуруҳбозлик, мансаб-мавқе талашиш мақсадидаги бўлиниш айни ҳақиқат эканлиги 7 август куни кечқурун, район агросаноат уюшмаси янги раиси Ўктам Мақсудов иштирокида ўтказилган йиғилишда ошкор айтилди. Кадрлар бўлим бошлиғи, вилоят Совети депутати К. Сатторова, 5-бўлим бошлиғи А. Юсупов, ғаллачилик бригадаси бошлиғи, совхоз партия ташкилоти секретари Э. Тўйчибоев, касаба уюшмаси раиси А. Расулов, бош агроном А. Айматов, хўжалик фахрийлар кенгаши раиси Ҳ. Умрзоқов ва бошқалар хўжаликда аҳвол оғир эканлигини тан олиб гапирдилар. Унумли меҳнат қилиш, мўл ҳосил етиштириб яхши ҳақ олиш учун энг оддий шарт-шароитлар йўқлиги, бу ҳаммаси мавжуд носоғлом вазият оқибати эканлиги ҳақида фикр юритдилар. Нотиқлар хўжаликка қатъиятли раҳбар зарурлигини ва имкони борича у шу ерлик киши бўлиши кераклигини таъкидлашди. Агросаноат уюшмаси раиси бу фикрлар инобатга олинади, хўжаликка шу кунги мураккаб шарт-шароит талабларига жавоб берадиган ишбилармон раҳбар тайинланади, деб ишонтирди. Шунингдек ҳозирги чигал вазиятдан чиқиш учун биринчи галда бажарилиши лозим бўлган вазифалар ҳақида атрофлича фикр алмашиб олинди.

Йиғилиш арафасида, йиғилиш чоғида ва ундан кейин ҳам айримларда «маҳаллий демократия»ни давом эттириш кайфияти зоҳир бўлди. Улар ҳали ўз фаолиятларини давом эттиришлари аниқ. Чунки кўнгилчан раҳбар билан ишлаш уларга маъқулроқ. Улар ҳозирги вазият мантиқи ва умуман демократияни ривожлантириш, кенгайтириш шароити ҳамиша одилона қаттиққўлликни, интизомни, ҳамжиҳатликни талаб этишини яхши биладилар. Бироқ уларнинг ўз мантиқлари бор. Бинобарин, янгиланиш тўлқинларидан четда ўзларига керакли кичик кўлмаклар ҳосил қилиш ва бу кўлмаклар ичида маҳаллий тўфонлар қўзғаш, сувни лойқалантириб, соддадил, меҳнаткаш, халқни чалғитиб юраверишни истайдилар.

Аммо ҳаёт мантиқи қатъий ва ўжар: тошқин дарё тўлқинларидан баҳриёб бўлиб, янгиланиб, мусаффоланиб турмас экан, кўлмаклар айнишга, қуриб битишга маҳкумдир. Шундай экан, эндиликда «Украина»нинг бўз даштларида ҳам тиниқ сувлар мавжланади, лойқа кўлмакларни ҳам, эртанги кунга умид билан яшаётган кишилар дилидаги ғаму таҳликаларни ҳам ювиб юборади, деган ниятдамиз.

Ҳабиб ТЕМИР,
«Халқ сўзи»нинг ўз мухбири.

«ПРОГРЕСС М-9» ПАРВОЗДА

«Мир» илмий-тадқиқот мажмуининг бундан буёнги иш режасига мувофиқ 1991 йил 21 август куни Москва вақти билан соат 01 дан 54 минут ўтганда Совет Иттифоқида «Прогресс М-9» автомат юк кемаси учирилди.

Кемани учиришдан кузатилган мақсад одам бошқараётган «Мир» мажмуига сарфланаётган ашёларни ва турли юкларни етказиб беришдан иборат.

(ТАСС).

УЗОҒИ—ЯҚИН БЎЛДИ

ЯНГИБОЗОР райони меҳнаткашлари дастурхонида ҳар кун чошгоҳда янги сут-қатиқ маҳсулотлари пайдо бўла бошлади. Уни яқинда район марказида фойдаланишга топширилган сут қабул қилиш ва дастлабки қайта ишлаш корхонаси етказиб бермоқда. Район хўжаликларида етиштирилган сут шу пайтгача бир неча ўн чақиримдаги Урганчдаги заводга жўнатиларди. У ерда тайёрланган маҳсулот яна ташиб келинади. Энди хўжаликлар бу ташвишдан халос бўлди. Йўл сарф-харажатлари тежалаяпти. Ҳар куни савдога 5,5 тоннага яқин қаймоқ, сузма, қатиқ, ёғи олинган ва олинмаган сут маҳсулотлари жўнатилмоқда.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ф. СП—1

ССЖИ Алоқа вазирлиги «Матбуот уюшмаси»

„ХАЛҚ СЎЗИ" (нашр номи) — 64608 (нашр кўрсаткичи)

рўзномасига ОБУНА

обуна сони

1992 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга
(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга
(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

РЎЗНОМАНИ ЕТКАЗИШ ВАРАҚЧАСИ

п.в. | жойи — 64608 (нашр кўрсаткичи)

„ХАЛҚ СЎЗИ" (нашр номи)

обуна	баҳоси	сўм	обуна сони
янги манзилга юбориш	баҳоси	сўм	

1992 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга
(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга
(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

ҚАДРЛИ МУШТАРИЙЛАР!

1992 йил учун рўзнома ва ойномаларга обуна қилиш давом этмоқда. «ХАЛҚ СЎЗИ» рўзномаси учун ҳам обуна барча алоқа бўлимларида 1 августдан бошлаб қабул қилинмоқда.

Рўзноманинг бир йиллик обуна баҳоси 25 сўм 68 тийин, ярим йилга 12 сўм 84 тийин, уч ойга эса 6 сўм 42 тийин.

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР! Қадрдон рўзномангиз — «ХАЛҚ СЎЗИ»га обуна бўлишни унутманг!».

ОМАДИНГИЗНИ СИНАБ КЎРИНГ

1982 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ИЧКИ ЮТУҚЛИ ЗАЁМИ

77-ТИРАЖИНИНГ РАСМИЙ ЖАДВАЛИ

ТИРАЖ 1991 ЙИЛ 15 АВГУСТДА ИВАНОВО-ФРАНКОВСК ШАҲРИДА ЎЙНАЛДИ

Заёмнинг эллик олти разрядидаги серия ва облигацияларнинг қуйидаги номерларига ютуқлар чиқди.

серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)	серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)	серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)
200219	1—100	300	230467	1—100	300	264080	083*)	5000
200649	1—100	300	230528	028*)	2500	264477	066*)	2500
200924	017*)	5000	231962	062*)	5000	264582	1—100	300
201206	1—100	300	232196	1—100	500	264786	064*)	2500
201328	1—100	500	232775	1—100	300	266988	056*)	1000
202040	1—100	300	232862	1—100	300	267238	099*)	5000
202629	089*)	2500	233076	1—100	300	267461	1—100	300
202729	1—100	300	233179	1—100	300	267765	1—100	300
203259	018*)	1000	233481	059*)	5000	268619	018*)	1000
203387	066*)	1000	233537	067*)	1000	268648	068*)	1000
203526	1—100	500	234010	1—100	500	270034	030*)	10000
204081	1—100	500	234162	089*)	5000	270381	058*)	2500
204888	1—100	300	235609	084*)	2500	270685	1—100	300
205275	041*)	2500	236271	093*)	10000	271324	099*)	10000
205542	1—100	500	236378	019*)	5000	271712	1—100	300
206364	1—100	300	236878	1—100	300	271825	064*)	5000
206813	085*)	2500	237179	011*)	2500	272671	054*)	5000
207801	053*)	2500	237254	018*)	2500	273288	1—100	300
207901	1—100	300	238111	080*)	2500	273500	031*)	5000
208856	081*)	2500	238948	055*)	5000	274825	069*)	2500
209016	1—100	300	239033	055*)	2500	276595	020*)	5000
209246	1—100	300	239777	022*)	5000	277254	093*)	1000
209652	085*)	1000	241874	057*)	1000	278058	072*)	2500
210042	079*)	2500	242055	021*)	5000	279360	090*)	5000
210789	1—100	300	242305	003*)	5000	279570	1—100	500
211238	050*)	2500	242711	073*)	5000	279894	1—100	300
211666	1—100	300	242747	1—100	500	281001	027*)	2500
211772	031*)	2500	242856	030*)	1000	281050	039*)	2500
212361	1—100	300	243696	056*)	2500	281297	1—100	500
212556	059*)	2500	244385	1—100	300	281483	089*)	2500
213226	070*)	1000	244649	1—100	500	281511	035*)	5000
213326	1—100	300	244933	063*)	2500	281629	064*)	2500
214427	1—100	500	245539	1—100	500	281724	017*)	5000
214816	1—100	300	245600	1—100	300	281820	1—100	300
214880	063*)	25000	247985	1—100	300	281873	1—100	300
215413	1—100	300	248110	059*)	10000	283732	047*)	10000
216022	027*)	10000	248344	1—100	300	284420	1—100	300
216329	1—100	300	248843	060*)	5000	284970	061*)	2500
216354	1—100	300	249165	070*)	1000	285509	061*)	2500
216762	1—100	300	250823	015*)	5000	285720	027*)	10000
217115	065*)	2500	251283	051*)	25000	287367	094*)	5000
217248	004*)	1000	251675	076*)	2500	289572	047*)	2500
217667	1—100	300	252870	089*)	25000	290259	049*)	5000
217866	029*)	5000	252918	1—100	300	290524	1—100	300
218025	1—100	300	253440	033*)	1000	291007	024*)	1000
218291	013*)	5000	254672	020*)	2500	291291	078*)	2500
218966	1—100	300	255092	1—100	300	291302	081*)	2500
219080	099*)	2500	255141	1—100	300	291316	1—100	300
219169	1—100	500	255754	1—100	300	291629	1—100	300
219584	1—100	500	256232	1—100	500	292057	023*)	25000
220192	077*)	5000	256285	084*)	5000	292114	077*)	5000
220389	1—100	500	256295	060*)	2500	292531	073*)	1000
221283	013*)	2500	256557	1—100	300	292868	033*)	2500
221413	097*)	5000	256930	1—100	300	293059	020*)	10000
221959	1—100	500	257003	077*)	5000	293353	059*)	1000
222867	1—100	300	257070	1—100	300	293682	1—100	300
223103	1—100	300	257161	1—100	300	294830	046*)	2500
223567	050*)	2500	258587	023*)	1000	295120	1—100	300
226364	053*)	2500	259051	042*)	25000	296103	1—100	300
227793	1—100	300	259319	1—100	300	296623	025*)	1000
228001	1—100	300	259768	1—100	300	297025	035*)	1000
228017	092*)	2500	260012	025*)	2500	297682	038*)	10000
228412	1—100	500	260266	047*)	2500	297762	1—100	300
228633	009*)	2500	260755	025*)	5000	298667	085*)	2500
229400	048*)	2500				298724	1—100	300
229714	021*)	5000	261416	1—100	300	299350	099*)	2500
229753	025*)	10000	263250	1—100	500	299921	1—100	300

*Шу сериядаги облигацияларнинг қолган 99 номерига 300 сўмдан ютуқ чиқди.

Жадвалда 50 сўмлик облигацияларга чиққан ютуқлар кўрсатилган.

100 сўмлик облигацияларга бир хил миқдорда — 300, 500 сўм ютуқ чиққан тақдирда ютуқ чиққан сериядаги облигацияларнинг барча номерларига айнан 600, 1000 сўм ютуқ тўланади. 100 сўмлик облигация номерларидан бирига 1000, 2500, 5000, 10000, 25000 сўм миқдорида ютуқ чиққанда унинг иккинчи номерига 300 сўм чиқади ва облигация бўйича 1300, 2800, 5300, 10300, 25300 сўм тўланади. 25 сўм қийматидаги облигацияларга 50 сўмлик облигацияга чиққан ютуқнинг ярми тўланади.

Ютуқ пулига ютуқ чиққан облигациянинг бевосита қиймати ҳам киради.

Ушбу жадвал расмий ҳужжат ҳисобланиб, СССР Жамғармалар банкининг муассасалари томонидан ана шу ҳужжат асосида рўзноманинг кейинги сони чиққач, тўлама бошлайди.

Тўй — инсонийлик, нафосат, меҳр-оқибат ҳамда муҳаббатнинг байрамидир. Ўзбек тўйлари эса янада гўзал ва тантанавор. Унда асрлар оша яшаб келаётган урф-одатларимиз намоён бўлади.

СУРАТДА акс этган келин-куёвни бир-бирига кўзгу орқали кўрсатиш маросими ҳам қадимий русмлардан биридир.

Р. ШАГАЕВ олган сурат. (ЎзТАГ).

Буюк мутафаккир номи билан

УЛЬЯНОВ районидаги «Партия XX съезди» давлат хўжалиги жамоаси улуғ мутафаккир Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги муносабати билан хўжаликни унинг номи билан аташга қарор қилишди.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ТИББИЁТ ҚИРРАЛАРИ

ЯНГИ ШИФО МАСКАНИ

Фарғона вилоят Ленинград районининг Энгельс номидаги жамоа хўжалигига қарашли Турвоқ қишлоғида яқинда янги ўзига хос шифо маскани — вилоят «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Абу Али ибн Сино номидаги гиёҳ-шарбат оромгоҳи очилди.

— Мақсадимиз, — дейди оромгоҳ раҳбари Алижон Абдураззоқов, — асрлар давомида халқ табобатида фойдаланиб келинган гиёҳ-малҳамлар ва шарбатларни тайёрлаш, улар ёрдамида одамларни даволашдир.

Биз тайёрлайдиган дори-дармонли ва шифобахш шарбатлар ҳамда малҳамлардан юрак, жигар, буйрак, ошқозон-ичак, камқонлик ва бошқа қатор касалликлар билан оғриган кишилар даволанишлари мумкин. Ичимликлар бу йил ижара хўжалигимизнинг 15 гектар майдонида етиштирилаётган пол-пола (тукли эрва), буйрак чойи, пушти катарантус, наъматак, зерабой (дала чойи), крапива (чаён ўт), мингбарг каби кўплаб доривор ўсимликлардан тайёрланади. «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошқа жумҳуриятдаги бўлимлари билан ҳам алоқа ўрнатганмиз. Уларга ноёб гиёҳларни топишда буюртмалар ҳам беришимиз мумкин. Хуллас, касаллиги аниқ бўлган беморларга яшаш жойларидан қатъий назар хизмат кўрсатаверамиз. Уларга тавсия этилган шарбат ёки малҳамларни иложи борича шу куннинг ўзида ёки келишилган муддатда тайёрлаб берамиз. Шунингдек, апиятерапия усулида (асалари воситасида) бел, оёқ ва бўғимлар оғриши, бод (ревматизм) касалликларини даволаш учун тўрт қути асаларимиз ҳам бор. Биз уларнинг сонини келгусида янада кўпайтиришни режалаштирганмиз.

Бундай ибратли шифо масканларини жумҳуриятимизнинг барча вилоят ва районларида кўпайтириш, эл саломатлиги учун ғоятда асқотади, деб ўйлаймиз.

А. ИСОМИДДИНОВ.

САҲИФАДА:

● «ИБН СИНО» ГИЁҲ-МАЛҲАМЛАР БИЛАН ДАВОЛАЙДИ

● ШАРҚ МАДАНИЯТИ ВА ТАРИХИГА ҚИЗИҚАСИЗМИ?

● МУКОФОТГА 300 МИНГ ДОЛЛАР!

● 77-ТИРАЖ ОМАДЛИМИКАН?

ТОҒЛАР ҚЎЙНИДАГИ ГАСТРОЛЛАР

САМАРҚАНДДАГИ А. П. Чехов номли рус драма театри жамоаси бу йил ёзги гастроллар йўналишини ўзгартирди. Санъаткорлар Ургут тоғлари, Омонқўтон, Миронқул ва Оҳаликдаги соя-салқин боғлар қўйнига — пионер оромгоҳларига отландилар.

Театр бош режиссёри В. Бродянский, актёрлар А. Акимов, А. Камев болалар дунёқарашига мос саҳна асарлари тайёрлашди.

Кичкинтойларга халқ эртаклари асосида яратилган ажойиб спектакллар намойиш этилди. Ялмоғиз кампир маккорлиги, баҳодир ака-укалар жасорати, бўғирсоқ саргузаштлари ҳақидаги томошалар ёш томошабинларда бир олам таассурот қолдирди.

● *Долзарб мусоҳаба*

ШАРҚШУНОСЛИК ФАНЛАРИ РАВНАҚИ

Яқинда Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов ТошДД қошидаги шарқшунослик институтини республика олий ва ўрта таълим вазирлигининг Тошкент давлат шарқшунослик институтига айлантириш тўғрисидаги ҳужжатга имзо чекди.

— Республикамизда шундай илмий муассаса ташкил этиш ҳақидаги кўп йиллик орзу ниҳоят, ушалди, — дейди институт ректори, филология фанлари доктори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор Неъматулло Иброҳимов. — Биз Ислом Абдуғаниевичдан, республика Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасидан, республика Олий Кенгашидан, халқ депутатларидан чексиз миннатдормиз. Улар мазкур масала ва унинг ҳал этилишига эътибор билан қарадилар ҳамда чуқур манфаатдорлик билан ёндошдилар.

Бу иш малакали шарқшунос кадрлар тайёрлашни яхшилаш, Шарқ халқлари маданияти ва тарихини илмий тадқиқ этишни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, шунингдек, Ўзбекистон ССРнинг чет мамлакатлар билан халқаро ҳамкорлигини ривожлантириш мақсадларида амалга оширилди.

— Неъматулло Иброҳимович, муштарийлар аниқроқ тасаввурга эга бўлишлари учун институтнинг шаклланиш тарихи ҳақида сўзлаб берсангиз.

— 1918 йили Тошкентда Туркистон Шарқ институти очилган. 1924 йилда у Ўрта Осиё Давлат университети таркибига мустақил факультет сифатида кирди. 1930 йилдан эса агросаноат институтига айлантирилди ва Душанбега кўчирилди.

— Институтнинг Тошкентга қайтиши қандай кечди!

— 1944 йили Тошкент давлат дорилфунунида яна Шарқ факультети очилди. Бироқ қайта шаклланиш жараёни бу билан тугалланмади: 1990 йили факультет В. И. Ленин номли Тошкент Давлат дорилфунуни қошидаги Шарқшунослик институти мақомини олди. Ва ниҳоят, мана, ўн йиллаб кутган орзуимиз амалга ошадиган сўнгги босқичга етдик: республикамизда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг Тошкент давлат Шарқшунослик институти ташкил этилди.

— Бундай йирик қадамдан кўзланган асосий мақсад ҳақида тўхталиб ўтсангиз.

— Қайта ташкил қилиш шунчаки номлавҳани алмаштириш эмас, балки шарқшунослик фанларини ривожлантиришнинг узоққа мўлжалланган комплекс дастурини амалга оширишдир. Республикамиз ҳақиқий мустақиллик, иқтисодий янгиланиш ва маънавий уйғониш йўлида амалий қадамлар қўймоқда. Ҳозирги шароитда мутахассислар тайёрлаш сифатини кўтариш, янги мутахассисликларни эгаллаш имкониятларини кенгайтириш масаласи кескин турибди. Бундан буён институт фақатгина «Шарқ тиллари ва адабиёти», «Мамлакатшунослик» (чет Шарқ мамлакатлари) мутахассисларинигина эмас, балки тарихчилар, иқтисодчилар, халқаро журналистлар ва дипломатлар ҳам тайёрлайди.

— Мумкин бўлса, янги шароит — бозор иқтисодиётига ўтиш даврида янги ихтисосликлар ва шарқшунос мутахассисларни қайта тайёрлаш хусусиятлари тўғрисида кенгроқ маълумот берсангиз.

— Мен филолог, адабиётчи ва тарихчилар қаторида халқаро журналистлар, дипломатлар ва ташқи савдо ходимлари тайёрланиши ҳақида гапирдим. Ҳаёт ҳамиша ўз талабларини қўяди. Бозор ваколатли, юксак малакали мутахассисларни талаб қилади. Улар давлат бошқарув органларига ҳам, йирик заводларига ҳам, ширкатлару ҳамкор корхоналарга ҳам зарур.

Тарих-иқтисод факультетига қабул қилинган — халқаро иқтисоднинг бутун икир-чикирларини, халқаро муносабатларни ўрганишни истовчилар ҳаммадан аввал чет тилларини билиши зарур. Бунда ҳинд, араб, урду, эрон, дари, пушту, бенгаль, хитой, уйғур тиллари билан бир қаторда энди корейс, япон турк тилларини ўрганадилар. Шунингдек, бир ёки бир неча Европа халқлари тилини эгаллайдилар. Барча талабалар инглиз тилида гаплашишни, бўлажак халқаро иқтисодчилар иқтисодиёт, маркетинг, молиявий фаолият ва махсус фанларни ўрганишади.

— Махсус фанлар деганда нималар назарда тутилади!

— Масалан, халқаро маркетинг ва менежмент кафедраси орқали талабалар қуйидаги фанларни ўзлаштирадилар: ахборот ва ҳисоблаш техникаси, йирик иқтисодиёт, бозор иқтисодиёти шароитида корхонанинг хўжалик фаолияти, бошқаришнинг ижтимоий-психологик масалалари, бозор стратегияси, менежер меҳнатини ташкил этиш, корчалонлик этикаси, бозор коньюктурасини тахмин ва башорат қилиш, турмушни уйғунлаштириш ва реклама, товар биржалари муносабатлари, тижорат музокаралари техникаси, таможня бошқаруви ва бошқалар.

Мамлакатшунослик ихтисослиги бўйича фанларни ўргатишда республикамиз бевосита алоқа ўрнатадиган Тинч океан минтақасида жойлашган мамлакатлар, жумладан Осиёнинг Жануби Шарқидаги мамлакатларга алоҳида эътибор қаратилади.

— Ҳарқалай, бошқа ихтисосликлар бўйича ҳам тиғизлашган дастур бўладими!

— Шубҳасиз. Халқаро журналистлар билан дипломатлар жиддий тайёргарликдан ўтадилар. Талабалар ўзи тилини ўрганаётган чет мамлакатларда бир йилдан тўрт йилгача муддатли стажировкада бўладилар.

Анъанавий шарқшунослар янги «қувват», «иккинчи нафас» оладилар. Шундай бўлиши ҳам табиий, ахир Ўрта Осиё халқларининг қадимги давр ва ўрта асрга мансуб адабиёт ва тиббиётга оид асарлари араб, форс ва қадимги турк тилларида яратилган. Биргина Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг шарқшунослик институтида 44 мингтадан зиёд нодир қўлёзмалар сақланмоқда. Улар ўз тадқиқотчиларини кутмоқда. Мутахассисларни эса биз тайёрлаймиз.

Ҳозирги даврда хитой, япон, турк, араб ва бошқа шарқ тиллари таржимонларига эҳтиёж ортди. 1979 йилдан буён институт қошида чет мамлакатларга хизмат сафари билан борувчи мутахассислар учун 10 ойлик чет тили ўргатувчи курслар ишлаб турибди.

— Ҳаммага маълум бир ҳақиқат бор: кучли моддий-техника асосига эга бўлган ҳолатдагина ўқитувчилар малакали мутахассислар тайёрлай оладилар...

— Албатта. Сўнгги йилларда бу йўналишда ҳам катта ишлар амалга оширилди. Вазирлар Маҳкамаси, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг институтимиз моддий-техника базасини мустаҳкамлаш йўлидаги эътибори бизни руҳлантирмоқда. Институтимиз янги саккиз қаватли бинога жойлашди. Шарқ мамлакатлари иқтисодиёти, халқаро маркетинг ва менежмент, халқаро муносабатлар кафедралари очилди. Яқинда шарқ тилларини ўрганиш методикаси, шарқ тилшунослиги, дин тарихи кафедралари иш бошлаган эди. Илк давр ва Ўрта аср ёдгорликларини ўрганиш бўйича илмий лаборатория фаолият кўрсатмоқда. Ўқув аудиториялари компьютерлар, диктофонлар, қўлланмалар ва замонавий техник ўқув воситалари билан жиҳозланган.

Бизнинг олий ўқув юртимизда ўттиз профессор, тўқсон нафар доцент бор. Талабаларга чет тилини ўша тил эгаси бўлган халқ вакиллари ўргатади. Чет мамлакатларда ишлаб, малака ҳосил қилган юртдошларимиз лекциялар ўқийдилар.

Ўқув дастурлари Москва давлат дорилфунуни қошидаги Осиё ва Африка мамлакатлари институти, Москва давлат халқаро муносабатлар институти, ЎзССР Фанлар академиясининг иқтисодиёт институти олимлари билан ҳамкорликда тузилган. Шундай малакали кадрлар тайёрлаш йўлида кўпчилик ҳамкорликда ҳаракат қилаяпмиз. Бир қанча олий ўқув юртлари билан келишиб олдик. Москва давлат дорилфунуни, Москва давлат халқаро муносабатлар институти ва чет мамлакатлардан малакали, етук мутахассислар келиб, бизнинг мутахассисларимиз эса у ерларга бориб лекция ўқийдилар.

Хитой, Туркия, Миср, Афғонистон, Ҳиндистон, Яқин Шарқ мамлакатларининг олий ўқув юртлари билан ҳамкорлик шартномасини туздик. Тарих-иқтисодий факультетининг ўқитувчиларини малака ошириш учун давлат молия академияси, Москва давлат халқаро муносабатлар институти, Бутуниттифоқ ташқи савдо академияси қошидаги малака ошириш институтларига юборамиз.

— Неъматулло Иброҳимович, Сиз фақат кўтаринки оҳангларда гапираяпсиз, гўёки институтингизда ҳеч қандай муаммо йўқдай. Ҳолбуки, улар оз бўлмаса керак.

— Албатта, ҳал қилиш зарур бўлган масалалар етарлича бор. Бироқ ташкил этилишига оид масалалар моҳият эътибори билан ортда қолгани аниқ. Энди бизнинг республикамизда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг Шарқшунослик институти бор ва у фаолият кўрсатмоқда. Бу бизни иштиёқ ва кўтаринки руҳда ишлашга, ўзбек шарқшунослигининг эртанги муваффақиятларига ишонч билан қарашга асос беради.

Суҳбатдош:
М. ТЎХТАСИНОВ.

ХОРАЗМ ЯНГИЛИКЛАРИ

ИХТИСОСЛАШГАН ХЎЖАЛИК

ДУНЁГА машҳур Хоразм қовунларининг мураббоси ва қоқисини ким орзу қилмайди, дейсиз. Энди у вилоятдаги полизчилик ва сабзавотчиликка ихтисослаштирилган «Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалигида тайёрланадиган бўлди. Бу ерда йилига 3 миллион шартли банка маҳсулот ишлаб чиқарувчи қишлоқ корхонаси қуриб битказилди. Заводда қовун қоқидан ташқари ундан мураббо қилиш йўлга қўйилиши туфайли яна бир муаммонинг ечими топилди. Энди не-не машаққатлар эвазига етиштирилган қовун-тарвузларнинг уруғи олингач мағзи ташлаб юборилмайди.

Корхона помидор, бодринг, мева консерваларини ҳам ишлаб чиқараяпти. Янги завод вилоятдаги турдош корхоналарининг ўн бешинчисидир. Яқин ойлар ичида уларнинг сони 30 дан ошади.

СИФАТЛИ, АРЗОН

Боғот райони марказида «Тараққиёт» кичик корхонаси иш бошлади. У гилам ва поёндозлар, кийим-кечаклар, нақшинкор темир панжаралар тайёрламоқда. Эътиборли жиҳати шуки, янги корхона маҳсулотларнинг сифати юқори, нархи эса турдош буюмлар қийматидан 25—30 фоиз арзон.

Хива гилам комбинати, Хоразм тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси, райondаги техника ремонти ва таъминоти ташкилоти янги корхонани хом ашё билан етарли миқдорда таъминлаш юзасидан ҳамкорлик шартномасини имзоладилар.

ЖАМОА ХЎЖАЛИГИ ҲИСОБИДАН СТИПЕНДИЯ

МАКТАБЛАРДА янги ўқув йили бошланишига саноқли кунлар қолди.

Урганч районидаги «Пахтакор» жамоа хўжалиги ҳар йили қишлоқдаги мавжуд мактабларни оталиққа олиб келаётганди. Энди эса бевосита ўқувчиларга ҳам ғамхўрлик қиладиган бўлди. Жамоа хўжалиги бошқаруви аълочи ўқувчилар учун колхоз стипендиясини жорий этишга қарор қилди. Бу тадбир ўтган ўқув йили синов тариқасида ўтказилгач илмга ва касб-ҳунарга чанқоқ ёшлар сафи кескин ортди. Хўжалик раҳбариятининг таъкидлашича стипендия оладиган ўқувчилар 30 нафарга етаркан. Шу мақсадда 10 минг сўм ажратилди.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР! ОБУНА ВАРАҚАСИНИ БЕХАТО ТЎЛҒАЗИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛИНГ!

Агар обуна «Матбуот уюшмаси» агентлигида расмийлаштирилган бўлса, касса аппаратининг муҳри, алоқа бўлимларида расмийлаштирилганда эса тақвим штемпели, албатта, бўлиши керак.

Бу ҳолда обуначиларга абонемент билан бирга пул қабул қилинганлиги ҳақида квитанция берилади.

АЗИЗ ОБУНАЧИ ЎРТОҚЛАР!

Рўзнома ва ойномаларга обуна варақчасини сиёҳли ручкаларда хатосиз, сўзларни қисқартирмасдан ва тушунарли қилиб тўлғазинг.

Обуначи ўз турар жой манзилгоҳи, насаби, исми ва отасининг исмини аниқ ёзиши талаб этилади.

Обуна варақасидаги «ПВ-Жойи» деган ёзувли катакларни алоқа бўлинмалари ва «Матбуот уюшмаси» агентликлари ходимлари тўлғазади.

«ЎЗБЕКИСТОН МАТБУОТИ» МУШТАРИЙЛАРИГА

«Ўзбекистон матбуоти» ойномасига 1992 йил учун обуна бошланди. Ойнома журналистлар, ноширлар, телевидение ва радио ходимларига, матбаачиларга, ишчи-деҳқон мухбирларга, журналистика куллиётининг талабаларига, деворий газеталарнинг таҳрир ҳайъати аъзоларига — матбуотимизнинг барча жонкуярлари ва фаолларига, китоб савдоси ва алоқа тармоқларининг хизматчиларига, почтачиларга мўлжалланган. Умуман ойнома қўлига қалам тутиб, ижоднинг сермашаққат йўлига кира бошлаган ҳаваскор йигит-қизлар ҳамда барча тоифадаги ижодкорлар учун минбар бўлиб хизмат қилади.

Деярли барча рўзнома ва ойномаларнинг обуна баҳоси 1992 йилдан ошган бир шароитда «Ўзбекистон матбуоти»нинг муассислари сиз, азиз муштарийлар манфаатини кўзлаб, ойноманинг обуна баҳосини ўзгаришсиз қолдирди.

Бир йиллик обуна баҳоси — 7 сўм 20 тийин, олти ойга — 3 сўм 60 тийин, уч ойга — 1 сўм 80 тийин.

Индекси — 75323.

ХАЛҚАРО ТАНЛОВ ЎТКАЗИЛМОҚДА

ЎТГАН йили май ойида Самарқандда буюк мунажжим Мирзо Улуғбек номли маданият маркази лойиҳасини яратиш юзасидан Оғахон жамғармаси билан ҳамкорликда халқаро танлов эълон қилинган эди. Дунёнинг турли бурчакларида яшовчи меъморлар ушбу хайрли тадбирда қатнашиш истагини билдирдилар.

Танлов эксперт ҳайъатига Арата Исодзаки (Япония), Чарльз Корреа (Ҳиндистон), Ю. Платонов ва Ю. Гнедовский (СССР) сингари таниқли мутахассислар таклиф қилинди.

Ҳозир танловга 500 дан зиёд лойиҳа тақдим этилди. Ғолибларни ҳар бири 300 минг долларлик бешта пул мукофоти кутмоқда.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Н. С. САЪДУЛЛАЕВ.

Таҳрир ҳайъати: А. А. АБДУЛЛАЕВ, Ф. Й. АБДУРАҲИМОВА, И. Г. ВОЛКОВ, Д. М. ҒУЛОМОВА, С. С. ҒУЛОМОВ, З. И. ЕСЕНБОЕВ, А. И. КОВАЛЕВ (масъул котиб), Л. П. ҚАЮМОВ, М. МУҲАММАДҚУЛОВА, С. Ф. МУҲИДДИНОВ (масъул котиб), Т. Э. НАЗАРОВ (бош муҳаррир ўринбосари), З. Қ. НОРМУҲАМЕДОВ, Л. Н. ПАК (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Р. ПИДАЕВ, М. РЎЗИМАТОВ, О. Р. САИДОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), В. Н. СИГЕДИН, Ш. ТЕМУРОВ, Т. ҲОБИЛОВ (Тоҳир МАЛИК).

МУАССИС: Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши
МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй
Телефонлар: 32-09-67, 33-07-48. Индекс: 64608. Буюртма № 5837.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри, 700083. Ленинград кўчаси, 32-уй. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 23.00. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12